

SLUŽBENI GLASNIK

UNSKO-SANSKOG KANTONA

Godina VIII - Broj 5

5. maj 2004.
BIHAĆ

Izdanje na bosanskom
jeziku

495.

Na osnovi odredbe člana 11 b) odjeljak A, poglavlja V Ustava Unsko-sanskog kantona - Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona br. 1/04) i člana 59. stav 3. Okvirnog zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH" br.18/03), na prijedlog Vlade Unsko-sanskog kantona, Skupština Unsko-sanskog kantona, na Vanrednoj sjednici održanoj dana 23.04. 2004. godine donijela je

ZAKON O OSNOVNOM I OPĆEM SREDNJEM ODGOJU I OBRAZOVANJU

I OPĆE ODREDBE

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se principi osnovnog i općeg srednjeg odgoja i obrazovanja, obrazovanja odraslih i osnivanja i funkcioniranja osnovnih i općih srednjih škola u Unsko-sanskom kantonu.

Zakonom se regulira slijedeće:

- I Opće odredbe
- II Načela u obrazovanju
- III Nivoi obrazovanja
- IV Javne i privatne škole
- V Uloga i obaveze škole
- VI Autonomija škole
- VII Standardi u obrazovanju
- VIII Tijela za uspostavu standarda u obrazovanju
- IX Prava i obaveze roditelja

- X Učenici/ce
- XI Nastavnici/ce, stručni suradnici /ce i suradnici/ce
- XII Nadzor
- XIII Dokumentacija, evidencija i javne isprave
- XIV Upravljanje i rukovođenje školom
- XV Kaznene odredbe
- XVI Prijelazne i završne odredbe

Član 2.

Osnovna škola je ustanova u kojoj se obavlja osnovno obrazovanje i odgoj učenika/ca normalnog psihičkog i tjelesnog razvoja, učenika/ca s posebnim potrebama, osnovno muzičko i baletno obrazovanje i osnovno obrazovanje odraslih.

Osnovna škola može biti :

- a) redovna
- b) specijalna
- c) paralelna (osnovna muzička i osnovna baletna)
- d) škola za osnovno obrazovanje odraslih (koja može biti u sklopu redovne škole i samostalna)

Član 3.

Opće srednje škole su:

- a) gimnazija
- b) koledž

Gimnazije i koledži su škole općeg četverogodišnjeg odgoja i obrazovanja, za nastavak obrazovanja na visokoškolskim ustanovama.

Gimnazija može biti:

- a) opća
- b) filološka
- c) prirodno-matematička

- d) matematičko-informatička
 - e) sportska
- Koledž može biti:
- a) općeg smjera

Član 4.

Svrha odgoja i obrazovanja je da, kroz optimalni intelektualni, fizički, moralni i društveni razvoj pojedinca, u skladu s njegovim mogućnostima i sposobnostima, doprinese stvaranju društva zasnovanog na vladavini zakona i poštivanja ljudskih prava, te doprinese njegovom ekonomskom razvoju koji će osigurati najbolji životni standard za sve građane.

Član 5.

Opći ciljevi odgoja i obrazovanja proizlaze iz općeprihvaćenih univerzalnih vrijednosti demokratskog društva, te vlastitih vrijednosnih sistema zasnovanih na specifičnostima nacionalne, historijske, kulturne i vjerske tradicije naroda i nacionalnih manjina koje žive u Bosni i Hercegovini.

Opći ciljevi odgoja i obrazovanja su:

- omogućavanje pristupa znanju kao osnovi za razumijevanje sebe, drugog i svijeta u kojem se živi
- osiguranje optimalnog razvoja za svaku osobu, uključujući i one s posebnim potrebama, u skladu s njihovim uzrastom, mogućnostima i mentalnim i fizičkim sposobnostima
- promocija poštivanja ljudskih prava i osnovnih sloboda i priprema svake osobe za život u društvu koje poštuje principe demokracije i vladavine zakona
- razvijanje svijesti o pripadnosti državi Bosni i Hercegovini, vlastitom kulturnom identitetu, jeziku i tradiciji, na način primjeren civilizacijskim tekovinama, upoznavajući i uvažavajući druge i drugačije, poštujući različitosti i njegujući međusobno razumijevanje, toleranciju i solidarnost među svim ljudima, narodima i zajednicama u Bosni i Hercegovini i svijetu
- osiguranje jednakih mogućnosti za obrazovanje i mogućnost izbora na svim nivoima obrazovanja, bez obzira na spol, rasu, nacionalnu pripadnost, socijalno i kulturno porijeklo i status, porodični status, vjeroispovijest, psihofizičke i druge lične osobine
- postizanje kvalitetnog obrazovanja za građane
- postizanje standarda znanja koji se mogu komparirati na međunarodnom, odnosno evropskom nivou, koji osiguravaju uključivanje i nastavak školovanja u evropskom obrazovnom sistemu
- podsticanje cjeloživotnog učenja
- promocija ekonomskog razvoja
- uključivanje u proces evropskih integracija
- razvijanje ekološke svijesti

II NAČELA U OBRAZOVANJU

1. Pravo djeteta na obrazovanje

Član 6.

Svako dijete ima jednako pravo pristupa i jednake mogućnosti sudjelovanja u odgovarajućem odgoju i obrazovanju, bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi.

Jednak pristup i jednake mogućnosti podrazumijevaju osiguranja jednakih uvjeta i prilika za sve, za početak i nastavak daljnjeg odgoja i obrazovanja.

Odgovarajući odgoj i obrazovanje podrazumijeva odgoj i obrazovanje koje je u skladu s utvrđenim standardima i osigurava djetetu da na najbolji način razvije urođene i potencijalne umne, fizičke i moralne sposobnosti, na svim nivoima obrazovanja.

Za osiguranje prava iz stav 1. ovog člana nadležno je Kantonalno ministarstvo obrazovanja, nauke,

kulture i sporta Unsko-sanskog kantona (u daljnjem tekstu Ministarstvo).

2. Značaj dječijih prava

Član 7.

Prava djeteta koja se odnose na odgoj i obrazovanje, ispravnu brigu za dobrobit njegovog tjelesnog i mentalnog zdravlja i sigurnost, u školama i na svim mjestima gdje se obrazuje, imaju prvenstvo nad svim drugim pravima.

U slučaju sukoba prava, prednost se daje onom pravu, tumačenju i djelovanju, koje će najviše koristiti interesu djeteta.

3. Unapređenje poštivanja ljudskih prava

Član 8.

Škola ima odgovornost da, u vlastitoj sredini u kojoj djeluje, doprinese stvaranju takve kulture koja poštuje ljudska prava i osnovne slobode svih građana, kako je to utemeljeno Ustavom i ostalim međunarodnim dokumentima iz oblasti ljudskih prava koje je potpisala Bosna i Hercegovina.

Član 9.

Jezici konstitutivnih naroda Bosne i Hercegovine (bosanski, hrvatski i srpski) upotrebljavat će se školama u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine.

Svi će učenici/ce u školama izučavati pisma koja su u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini.

Osnovna škola osigurava kroz cjelokupan odgojno-obrazovni rad zastupljenost obaju pisma (latinice i ćirilice), s tim da u prva tri razreda učenici savladaju oba pisma.

Svi nastavnici/ce će biti osposobljeni/ne da u nastavnom procesu podučavaju o razlikama između

tri službena jezika Bosne i Hercegovine koliko je to relevantno za predmete koje predaju.

Član 10.

Ne može se vršiti diskriminacija učenika/ca pri prijemu, učešću u aktivnostima škole ili u bilo kojoj drugoj odluci vezanoj za tog/tu učenika/cu na osnovi toga što u školi u usmenom ili pismenom izražavanju koristi bilo koji od službenih jezika Bosne i Hercegovine.

Škola neće vršiti diskriminaciju nastavnika/ca ili nekog drugog/druge zaposlenog/ne pri imenovanju, uvjetima zaposlenja, napredovanju ili bilo kojoj drugoj odluci vezanoj za tu osobu, na osnovu toga što u školi, u usmenom i pismenom izražavanju, koristi bilo koji od službenih jezika Bosne i Hercegovine.

Član 11.

Jezik i kultura svake manjine koja živi u Bosni i Hercegovini poštivat će se i uklapati u školu u najvećoj mjeri u kojoj je to izvodivo, u skladu sa Okvirnom konvencijom o zaštiti prava nacionalnih manjina.

Ako osoba na koju se primjenjuje stav 1. ovog člana želi pohađati nastavu svoga maternjega jezika na tom jeziku, onda će pri upisu obavijestiti školu da je pripadnik/ca manjine i škola će to prihvatiti kao činjenicu bez daljnjih provjera i dokaza.

Nastava maternjega jezika može se odvijati u razredu, zasebnom razredu, grupi ili pojedinačno.

Nastavnik/ca zadužen/na za takvu nastavu ima odgovarajuće znanje datog jezika, kojim se osigurava da ga može predavati uz odgovarajući standard.

Ministar/ministrica je odgovoran/na za ustanovljenje nastavnog plana i programa za nastavu maternjega jezika i za osiguranje nastavnog materijala za takvo obrazovanje. Nastavni materijal odgovara potrebama date manjine i uključuje književnost, historiju, geografiju i kulturu te manjine. O nastavnom planu i programu i nastavnom materijalu će se prije prihvatanja razgovarati s predstavnicima date manjine.

Ministarstvo osigurava finansijska sredstva, sredstva za osposobljavanje nastavnika/ca koji/e će izvoditi nastavu na jeziku nacionalne manjine, prostor i druge uvjete za izvođenje nastave i štampanje udžbenika na jezicima nacionalnih manjina.

Član 12.

Škola će unapređivati i štititi vjerske slobode, toleranciju i kulturu dijaloga.

Imajući na umu različitost uvjerenja/vjeronanja, učenici/ce će pohađati sate vjeronauke samo ako su u skladu s njihovim uvjerenjima ili uvjerenjima njihovih roditelja.

Škola ne može poduzimati bilo kakve mjere i aktivnosti kojima bi ograničila slobodu izražavanja vlastitih i upoznavanje drugačijih vjerskih uvjerenja.

Učenici/ce koji/e ne žele pohađati vjeronauku neće ni na koji način biti dovedeni/ne u nepovoljan položaj u odnosu na druge učenike/ce.

Učenici/ce uče o drugim vjeronanjima i vjerama, posebno onima koja postoje u Bosni i Hercegovini.

Za učenike/ce koji ne pohađaju vjeronauku, škola će organizirati izvannastavne aktivnosti u vremenu trajanja nastave vjeronauke. Izvannastavne aktivnosti za ove učenike/ce, škola je obavezna planirati programom rada škole.

Član 13.

Nastavnici/ce i drugi zaposlenici/ce u školama ne smiju iznositi stavove, niti se u nastavnim i drugim aktivnostima u školi smiju upotrebljavati ili izlagati didaktički i drugi materijali koji bi se opravdano mogli smatrati uvredljivim za jezik, kulturu i religiju učenika/ca koji pripadaju bilo kojoj nacionalnoj, etničkoj grupi ili religiji.

Ministarstvo će osnovati Komisiju koja će vršiti nadgledanje u vezi s povredama koje mogu nastati u školama kršenjem principa navedenog u stavu 1. ovoga člana. Sastav, način rada i druga pitanja od značaja za rad Komisije uređuju se aktom o njenom osnivanju koji donosi ministar/ministrica.

Komisija donosi obavezujuće odluke i preporuke.

4. Sloboda kretanja

Član 14.

Državljanima/ke Bosne i Hercegovine imaju pravo stjecati obrazovanje u Unsko-sanskom kantonu.

Strani/ne državljani/ke i lica bez državljanstva imaju pravo stjecati obrazovanje u školama Unsko-sanskog kantona po odredbama ovoga zakona i u skladu s konvencijama, međunarodnim ugovorima i sporazumima koje je država Bosna i Hercegovina zaključila s drugim državama i međunarodnim organizacijama.

Član 15.

Državljaninu/ki Bosne i Hercegovine koji/a je dio osnovnog ili srednjeg obrazovanja stekao/la u inozemstvu, te stranom/oj državljaninu/ki i apatridu, omogućit će se nastavak osnovnog i srednjeg obrazovanja na osnovu uvjerenja o obrazovanju stečenom u inozemstvu i izvršene ekvivalencije.

Rješenje o ekvivalenciji donosi ministar/ministrica.

Član 16.

Državljanima/ke Bosne i Hercegovine, kao i osobe bez državljanstva, koje su završile osnovnu školu u

inozemstvu, mogu se upisati u srednju školu u Unsko-sanskom kantonu, ukoliko prethodno, a najkasnije u roku od 30 dana od dana upisa u školu, izvrše nostrifikaciju diplome i ekvivalenciju svjedodžbi.

Član 17.

Sve javne osnovne škole imaju upisno područje. Svi učenici/ce u dobi obaveznog pohađanja nastave upisuju se u školu u upisnom području u kojem su nastanjeni/ne.

Općina utvrđuje upisno područje s kojeg je javna osnovna škola obavezna primati školske obveznike/ce.

Pohađanje određene škole je obavezno, osim ako upisnik/ca ne pohađa privatnu školu ili je izuzet/a od pohađanja škole kako je to predviđeno ovim zakonom.

Na zahtjev roditelja djeteta, Ministarstvo može, u iznimnim slučajevima, dijete izuzeti od pohađanja određene škole iz ovog člana, ako je to potrebno da bi se zaštitila prava djeteta i ako se nađe da je to najbolje u interesu djeteta.

Ministarstvo će izdati smjernice za odlučivanje po zahtjevu iz prethodnog stava, imajući u vidu da su smjernice u skladu s principima i pravima utvrđenim ovim zakonom.

Po završetku osnovnog obrazovanja učenici/ce imaju pravo konkurirati na prijem u bilo koju srednju školu u Unsko-sanskom kantonu. Upis u ove škole zasnovat će se na uvjetima jednakopravnog natjecanja.

Škole su dužne osigurati svu moguću pomoć roditeljima i učenicima/cama i u skladu sa važećim propisima, osigurati neophodne uvjete za ostvarivanje ovih prava, naročito kada se radi o izbjeglicama, raseljenim osobama i povratnicima.

Član 18.

Sve svjedodžbe i diplome o završenom obrazovanju, stečene po važećem nastavnom planu i programu i izdane od verificiranih odgojno-obrazovnih ustanova u Bosni i Hercegovini, imaju jednaku važnost u Unsko-sanskom kantonu.

Vrijeme obrazovanja u odgovarajućem obrazovnom programu na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine koje nije okončano dodjelom svjedodžbe ili diplome, priznaje se bez uvjetovanja za daljnji nastavak i završetak obrazovanja u tom istom programu u Unsko-sanskom kantonu.

Učeniku/ci koji/a prelazi iz jednog obrazovnog programa u drugi, u okviru iste struke, vrijeme obrazovanja provedeno u prethodnom obrazovnom programu priznaje se za daljnji nastavak obrazovanja u Unsko-sanskom kantonu, u skladu s nastavnim planom i programom i drugim uvjetima utvrđenim važećim propisima.

Učenik/ca se upisuje u naredni razred, a škola mu/joj je dužna omogućiti polaganje eventualne razlike predmeta najkasnije do 15. aprila tekuće godine.

Član 19.

Javne isprave o obrazovnim i profesionalnim kvalifikacijama nastavnika/ca stečene na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine imaju jednaku važnost u Unsko-sanskom kantonu.

Stečene kvalifikacije nastavnika/ca priznaju se u skladu s utvrđenim stručnim i profesionalnim standardima za izvođenje nastave na pojedinim nivoima obrazovanja.

III NIVOI OBRAZOVANJA

Član 20.

Osnovno obrazovanje obavezno je za svu djecu.

Period obaveznog školskog obrazovanja za djecu je od 6 do 15 godina starosti i u tom periodu svako dijete pohađa školu.

Osnovna škola traje 9 godina od školske 2004/05. godine.

Učenici/ce koji/e su započeli/le osnovnu školu u trajanju od 8 godina, završit će po započetom nastavnom planu i programu.

Osnovna muzička škola traje 6 godina, a osnovna baletna škola 4 godine.

Ministarstvo, na inicijativu ili uz suglasnost roditelja i uz konsultaciju s drugim stručnim i nadležnim institucijama, može dozvoliti jednu godinu ranijeg ili odgođenog početka obaveznog obrazovanja, ukoliko je to u najboljem interesu učenika/ce.

Osnovno i opće srednje obrazovanje u javnim ustanovama je besplatno.

Obaveza pohađanja osnovne škole prestaje sa navršениh 15 godina života.

Član 21.

Srednjoškolsko obrazovanje je svima dostupno, u skladu s postignutim uspjehom u osnovnoj školi, ličnim interesom i sposobnostima.

Član 22.

Ministarstvo će tokom obaveznog obrazovanja poduzeti sve neophodne mjere kako bi učenicima osiguralo uvjete za slobodan pristup i učešće u obrazovanju, naročito u pogledu osiguranja pristupa besplatnim udžbenicima, priručnicima i drugom didaktičkom materijalu.

Član 23.

Djeca i mladi s posebnim obrazovnim potrebama stječu obrazovanje u redovnim školama, prema

programima prilagođenim njihovim individualnim potrebama. Individualni program, prilagođen njihovim mogućnostima i sposobnostima. Izradit će se za svakog/ svaku učenika/cu, uz obavezno utvrđivanje defektološkog i logopedskog statusa.

Zadovoljavanje posebnih obrazovnih potreba odgovornost je redovnog osoblja škole. Škola može dodatno zaposliti nastavnike/ce i asistente/asistentice za djecu sa posebnim potrebama, da pomognu u ovakvom radu.

Djeca i mladi s ozbiljnim smetnjama i poteškoćama u razvoju mogu se djelomično ili u cjelini obrazovati u specijalnim odgojno-obrazovnim ustanovama, u slučaju kada im je nemoguće pružiti odgovarajuće obrazovanje u redovnim školama.

Kategorije, postupak identifikacije, planiranje i način rada, profil, obuka i profesionalni razvoj stručnog kadra za rad s djecom i mladima s posebnim potrebama i druga pitanja iz ove oblasti uredit će se Pravilnikom o odgoju i obrazovanju djece s posebnim potrebama u osnovnoj i srednjoj školi. Pravilnik donosi ministar/ministrica.

Član 24.

Obrazovanje odraslih organizira se u određenim predmetima, te za njihov profesionalni i lični razvoj. Obrazovanje odraslih uključuje profesionalnu obuku, dokvalifikaciju, prekvalifikaciju i druge aktivnosti koje osiguravaju cjeloživotno učenje.

Obrazovanje odraslih bit će detaljnije regulirano Pravilnikom o obrazovanju odraslih za osnovnu i opću srednju školu. Pravilnik donosi ministar/ministrica.

Član 25.

Školska godina traje od 1. septembra tekuće godine do 31. augusta naredne godine.

Član 26.

Nastava u osnovnoj i općoj srednjoj školi izvodi se po polugodištima.

Nastava za učenike/ce prvog i devetog razreda osnovne škole traje 35 nastavnih sedmica (175 nastavnih dana). Nastava za završni razred opće srednje škole traje 31 nastavnu sedmicu (155 nastavnih dana). Pravilnik o polaganju mature regulirat će vrijeme potrebno za pripremu mature.

Za učenike/ce svih ostalih razreda školska godina traje 36 nastavnih sedmica (180 nastavnih dana).

Realizacija posebnih programskih sadržaja, (obilježavanje državnih i vjerskih praznika, kulturne i sportske aktivnosti škole), utvrđenih godišnjim programom rada škole ne ulazi u fond nastavnih dana.

Škola ima Dan škole.

Škola obilježava 5. oktobar, Dan učitelja.

Član 27.

Ministar/ministrica propisuje kalendar za školsku godinu i objavljuje ga najkasnije 15 (petnaest) dana prije početka školske godine.

Član 28.

Nastava u prvom polugodištu počinje prvog ponedjeljka u septembru.

Prvo polugodište traje 90 nastavnih dana.

Član 29.

Nastava se izvodi u petodnevnoj radnoj sedmici.

Član 30.

Zimski odmor za učenike/ce koristi se nakon završetka prvog polugodišta i traje tri sedmice, a ljetni odmor od završetka drugog polugodišta do početka naredne školske godine.

Ministarstvo može odobriti, zavisno od klimatskih ili drugih uvjeta, produžetak zimskog odmora najduže jednu sedmicu, s tim da u toku školske godine bude ostvaren fond nastavnih sati.

Član 31.

Odgojno-obrazovni rad ne smije se prekidati u toku školske godine, izuzev u slučaju elementarnih nepogoda, epidemija i drugih posebno opravdanih razloga, po odluci Ministarstva.

Član 32.

Škola je dužna u toku školske godine ostvariti godišnji fond nastavnih sati. Ako se utvrdi da škola nije u okviru predviđenog broja nastavnih sedmica ostvarila godišnji fond nastavnih sati, mora produžiti nastavu dok ne ostvari godišnji fond nastavnih sati.

Član 33.

Učenici/ce I - IV razreda dnevno imaju najviše 5 sati svih oblika školskog rada, a učenici/ce V - IX razreda najviše 6 sati svih oblika školskog rada.

Učenici/ce opće srednje školi dnevno imaju najviše 7 sati svih oblika školskog rada

Član 34.

Školski sat traje 45 minuta, a u specijalnim školama 40 minuta.

Ovisno od uzrasta ili oblika nastavnog rada, sat može trajati kraće ili duže od 45 minuta.

Direktor/ica škole može u izuzetnim slučajevima predložiti skraćanje ili produženje trajanja školskih sati, ali to može učiniti samo uz suglasnost ministra/ministricice.

Ministar/ministrica može u izuzetnim okolnostima odlučiti da produži ili skрати trajanje školskog sata u pojedinim ili svim osnovnim i općim srednjim školama.

IV JAVNE I PRIVATNE ŠKOLE**Član 35.**

Javne i privatne škole obavljaju djelatnost redovnog odgoja i obrazovanja u skladu s propisanim planovima i programima.

Član 36.

Javne škole osniva Skupština Unsko-sanskog kantona (u daljnjem tekstu: Skupština) u skladu s načelima i standardima utvrđenim ovim zakonom i ostalim uvjetima i kriterijima utvrđenim propisima u oblasti obrazovanja.

Član 37.

Osnovne i opće srednje škole čiji je osnivač Skupština imaju status javnih ustanova i finansiraju se iz budžeta Unsko-sanskog kantona.

Osnovna muzička i baletna škola može biti samostalna škola, može biti u sastavu redovne osnovne škole ili u sastavu srednje umjetničke škole.

Kanton može sufinansirati privatne škole u iznosu do 100 % sredstava, a paralelne (muzička i baletna) do 30 % sredstava prema Pedagoškim standardima.

Vlada će svake godine odrediti procent sufinansiranja škola iz prethodnog stava, a prema potrebama i mogućnostima.

Član 38.

Osnivač škole osigurava sredstva potrebna za osnivanje i rad u skladu sa Pedagoškim standardima i normativima školskog prostora, opreme, nastavnih sredstava i učila.

Pedagoške standarde i normative iz stava 1. ovoga člana donosi Vlada USK.

Član 39.

Osnovna škola kao javna ustanova može se osnovati:

- a) ako postoji dovoljan broj učenika/ca za formiranje 18 odjeljenja za redovnu osnovnu školu, 9 odjeljenja za specijalnu osnovnu školu, 12 odjeljenja za osnovnu muzičku i 12 odjeljenja za osnovnu baletnu školu.
- b) ako je osiguran odgovarajući stručni nastavni kadar u skladu s nastavnim planovima i programima za osnovnu školu
- c) ako su osigurane odgovarajuće školske prostorije, oprema, nastavna sredstva i učila u skladu s normativima školskog prostora
- d) ako su osigurani uvjeti za rad u skladu s Pedagoškim standardima.

Redovna osnovna škola može se osnovati i kad nije osiguran dovoljan broj učenika/ca za 18

odjeljenja, uz prethodnu suglasnost Ministarstva i u skladu s odgovarajućim kriterijima.

Kriterije iz stava 2. ovog člana donosi ministar/ ministrica.

Član 40.

Opća srednja škola kao javna ustanova može se osnovati:

- a) ako ima najmanje 12 odjeljenja u skladu s Pedagoškim standardima i normativima ili četiri odjeljenja, ako je u sastavu mješovite škole
- b) ako je osiguran odgovarajući stručni nastavni kadar u skladu s nastavnim planovima i programima za opću srednju školu
- c) ako su osigurane odgovarajuće školske prostorije, oprema, nastavna sredstva i učila u skladu s normativima školskog prostora
- d) ako su osigurani uvjet za rad u skladu s Pedagoškim standardima

Član 41.

Privatnu školu mogu osnovati domaće i strane fizičke i pravne osobe, u skladu s načelima i standardima utvrđenim ovim zakonom i ostalim uvjetima i kriterijima utvrđenim u propisima u oblasti odgoja i obrazovanja.

Član 42.

Privatne škole se mogu osnivati bez obzira na broj učenika/ca koji/e će pohađati školu, ukoliko je osnivač osigurao potrebna sredstva za rad i ispunio propisane uvjete u pogledu prostora, opreme i kadrova, kao i ostale uvjete i kriterije utvrđene Pedagoškom standardima i normativima.

Član 43.

Privatna škola može početi rad po dobivanju suglasnosti Ministarstva za primjenu odgovarajućeg plana i programa, kada, u skladu s važećim propisima, osigura i druge standarde i uvjete koji garantiraju da će učenici/ce dobiti odgovarajuće obrazovanje, njegu i sigurnost u skladu sa specifičnostima datih privatnih škola u koje spadaju i vjerske škole.

Samo međunarodne privatne škole mogu imati nastavne planove i programe koji u potpunosti ne pokrivaju zajedničko jezgro nastavnih planova i programa.

Član 44.

Privatne škole, u pogledu uvjeta i procedura, osiguravaju jednake mogućnosti za upis svih kandidata.

Član 45.

Privatna škola ne može se osnovati u svrhu promoviranja rasnih, nacionalnih, vjerskih, spolnih i

drugih predrasuda, niti svoje funkcije smije vršiti na način suprotan zakonu, odnosno na način kojim se navedene predrasude promoviraju.

Član 46.

Prije donošenja akta o osnivanju škole osnivač izrađuje elaborat o društveno-ekonomskoj opravdanosti škole, koji dostavlja Skupštini radi davanja suglasnosti.

Elaborat o društveno-ekonomskoj opravdanosti javnih škola izrađuje Ministarstvo.

Član 47.

Akt o osnivanju sadrži:

- a) naziv, odnosno ime osnivača
- b) naziv i sjedište škole koja se osniva
- c) djelatnost škole
- d) dokaz o osiguranju sredstava za rad škole
- e) uvjete i način osiguranja prostora, opreme, nastavnih sredstava i pomagala
- f) vrstu i trajanje obrazovanja
- g) prava i obaveze osnivača u pogledu obavljanja djelatnosti zbog kojih se škola osniva
- h) ime i ovlaštenja direktora škole
- i) rok za donošenje Pravila
- j) druga prava i obaveze osnivača.

Član 48.

Osnivač je dužan prilikom osnivanja škole formirati komisiju koja će u skladu s ovim zakonom izvršiti pripreme za početak rada i izbor prvih nastavnika/ca škole.

Član 49.

Škola se upisuje u registar koji vodi Ministarstvo.

Bliže propise o postupku utvrđivanja uvjeta i o sadržaju i načinu vođenja registra donosi ministar/ministrica.

Provjeru uvjeta za upis u registar vrši Ministarstvo na zahtjev osnivača.

Škola će početi rad nakon upisa u registar. Novoosnovana škola počinje rad početkom školske godine.

Škola upisana u registar izdaje svjedodžbe i druge javne isprave o završenom obrazovanju.

Škola može vršiti statusne promjene uz prethodnu suglasnost Ministarstva.

Statusne promjene se vrše na kraju školske godine.

Član 50.

Ministar/ministrica može predložiti Skupštini ukidanje javne škole zbog neispunjavanja uvjeta za rad predviđenih ovim zakonom i u cilju racionalizacije mreže škola.

Skupština donosi odluku o ukidanju javne škole i imenuje lice koje će provesti postupak ukidanja škole.

Nakon ukidanja škole preostali/le učenici/ce prelaze u druge škole.

Škola se može ukinuti u redovnoj proceduri samo na kraju školske godine.

Privatne škole prestaju s radom na prijedlog osnivača. Ministar/ministrica donosi odluku o imenovanju lica koje će provesti postupak ukidanja privatne škole ukoliko ona ne ispunjava uvjete predviđene zakonom.

Učenike/ce ukinute privatne škole preuzimaju javne škole.

V ULOGA I OBAVEZE ŠKOLE

Član 51.

U školi se podučavaju učenici/ce i redovno se prati i vrši procjena njihovog obrazovnog napretka, kako bi se osiguralo potrebno obrazovanje koje odgovara njihovim potrebama i mogućnostima.

Škola svoju ulogu i obaveze ostvaruje u okruženju koje razvija motivaciju za stjecanje znanja, koje poštuje i podržava individualnost svakog/svake učenika/ce, kao i njegov/njen kulturni i nacionalni identitet, jezik i vjeroispovijest, koje je sigurno i u kojem ne postoji bilo kakav oblik zastrašivanja, zlostavljanja, fizičkog kažnjavanja, vrijeđanja, ponižavanja i degradiranja ili štete po zdravlje, uključujući i štetu izazvanu pušenjem ili upotrebom drugih opojnih i zakonom zabranjenih sredstava.

Član 52.

Škola ne smije vršiti diskriminaciju u pristupu djece odgoju i obrazovanju ili njihovom učešću u odgojno- obrazovnom procesu, na osnovi rase, boje, spola, jezika, religije, političkog ili drugog mišljenja, nacionalnog ili socijalnog porijekla, na osnovu toga što su djeca s posebnim potrebama ili bilo kojoj osnovi.

U smislu stava 1. ovog člana, Ministarstvo i škole posebno su odgovorni za osiguranje funkcionalnog smještaja i prateće infrastrukture za nesmetan pristup i učešće u obrazovnom procesu djeci s posebnim potrebama, mladima i odraslima.

Član 53.

Škola promovira jednake šanse za sve svoje učenike/ce, nastavnike/ce i ostale zaposlenike/ce, uvažavajući i promovirajući istovremeno pravo na različitost među njima. U tom cilju škole utvrđuju i provode vlastite programe koji podržavaju i njeguju različite kulture, jezike i vjeroispovijesti svojih učenika/ca i zaposlenika/ca.

Član 54.

Škola promovira i razvija stalno i dinamično partnerstvo škole, roditelja, sredine u kojoj žive, u svim pitanjima od značaja za ostvarivanje funkcije škole i interesa i potreba učenika/ca.

Škola, roditelji, djeca i lokalna sredina naročito promoviraju i provode programe zajedničkog i organiziranog djelovanja i suradnje u borbi protiv zlostavljanja i zloupotrebe djece i mladih, borbi protiv droge, alkoholizma i drugih toksikomanija, pušenja i maloljetničke delikvencije, te svih drugih pojava koje ugrožavaju zdravlje i život učenika/ca.

Član 55.

Pitanja funkcija i aktivnosti škole, njene organizacije, načina rada i kućnog reda u školi bliže se uređuju Pravilima škole, u skladu sa važećim propisima, izrađenim uz konsultacije s učenicima/cama, roditeljima i nastavnicima/cama.

Pravila škole pored odredaba utvrđenih ovim zakonom sadrže i odredbe koje se odnose na:

- a) unutrašnju organizaciju škole
- b) način obavljanja djelatnosti
- c) upravljanje školom
- d) prava i dužnosti učenika/ca i nastavnika/ca
- e) ostala pitanja vezana za rad škole u skladu sa zakonom.

VI AUTONOMIJA ŠKOLE**Član 56.**

U školama je zabranjeno djelovanje političkih stranaka i njihovih podmladaka i korištenje školskog prostora u te svrhe.

Član 57.

Škola uživa odgovarajući stepen autonomije u skladu s važećim propisima, a naročito u pogledu zapošljavanja nastavnog, stručnog i drugog kadra, te slobode rada nastavnika/ca.

Škola poštuje slobodu nastavnika/ca da izvode nastavu na način koji smatraju odgovarajućim, pri čemu se mora voditi računa o standardima i održivosti postojećih i primjeni novih oblika i metoda u nastavnom procesu.

Škola pruža nastavnicima/cama optimalnu podršku pri ostvarivanju profesionalnih standarda u izvođenju nastave.

VII STANDARDI U OBRAZOVANJU**Član 58.**

Odgojno-obrazovni rad u osnovnim i općim srednjim školama Unsko-sanskog kantona provodi se na osnovi nastavnog plana i programa i godišnjeg programa rada škole.

Član 59.

Nastavne planove i programe za sve vrste škola donosi Ministarstvo, u skladu sa zajedničkim jezgrom nastavnih planova i programa, kako to propiše Agencija za nastavne planove i programe, i objavljuje ih u "Službenom glasniku Unsko-sanskog kantona".

Nastavne planove i programe za nastavu vjeronauke donosi vjerska zajednica, a verificira Ministarstvo.

Član 60.

Zajedničko jezgro nastavnih planova i programa sastoji se od nastavnih planova i programa sa što je moguće širom zajedničkom osnovom za sve predmete osnovnog i općeg srednjeg obrazovanja u Bosni i Hercegovini.

Član 61.

Nastavnim planom utvrđuju se obavezni i izborni predmeti, njihov raspored po razredima, nedjeljni broj nastavnih sati po predmetima i ukupni nedjeljni i godišnji broj nastavnih sati i vannastavne aktivnosti.

Nastavnim programom se utvrđuju sadržaji, cilj i zadaci obaveznih i izbornih predmeta, kao i izvođenje razredne, odnosno predmetne nastave u pojedinim razredima ili drugim oblicima nastave.

Izborni predmeti obavezni su za sve učenike/ce koji se za njih opredijele.

Član 62.

Škola može organizirati rad u kombiniranim odjeljenjima uz istovremeno izvođenje nastave za više razreda, a najviše za četiri razreda.

Član 63.

Većina pedagoških aktivnosti škole sastojat će se od predmeta i nastavnih planova i programa predviđenih zajedničkim jezgrom nastavnih planova i programa.

U okviru nastavnog plana i programa škole imaju slobodu kreiranja i realiziranja dijela nastavnih sadržaja po svom izboru.

Član 64.

Godišnjim programom rada, na osnovi jedinstvene metodologije koju donosi Pedagoški zavod, utvrđuju se nastavne obaveze, rad na profesionalnoj orijentaciji učenika/ca, slobodne aktivnosti učenika/ca, oblici, sadržaji, obim i raspored odgojno-obrazovnog rada i druge aktivnosti u školi, evidencija o podjeli predmeta i odjeljenja na nastavnike/ce, te evidencija ostalog zaposlenog osoblja.

Prijedlog godišnjeg programa rada utvrđuje nastavničko vijeće, a donosi školski odbor, najkasnije do 30. septembra za tekuću školsku godinu.

Godišnji program rada škola je dužna dostaviti Ministarstvu, Pedagoškom zavodu i nadležnoj općinskoj službi.

Član 65.

U školi se organiziraju slobodne aktivnosti učenika/ca radi razvijanja i produbljanja njihovih stvaralačkih sposobnosti, stjecanja znanja, navika i vještina.

Zadaci i programski sadržaji slobodnih aktivnosti utvrđuju se nastavnim planom i programom i godišnjim programom rada škole.

Član 66.

Pedagoški standardi određuju norme u pogledu:

1. prostora, opreme i nastavnih sredstava u školama
2. vremena za školske i nastavne aktivnosti
3. udžbenika i drugog didaktičkog materijala
4. obrazovnog procesa
5. obrazovnih i profesionalnih kompetencija nastavnika/ca
6. normativa o obimu rada (nastavna norma i radna norma za sve zaposlene u školi), normative o uvjetima rada (broj učenika/ca u odjeljenju i grupi u nastavnim i vannastavnim aktivnostima).
7. učeničkog standarda

Standardima i normativima u obrazovanju osigurat će se dosljedna i efikasna primjena zajedničkog jezgra nastavnih planova i programa u svim školama Unsko-sanskog kantona.

Kontrolu nad primjenom standarda vrši Ministarstvo.

Član 67.

U školi se može organizirati učenička zadruga. Rad učeničkih zadruga, regulira se Pravilnikom o učeničkim zadrugama koji donosi ministar/ministrica.

Član 68.

Ekskurzije, logorovanja, društveno-korisni rad, škole u prirodi i drugi oblici odgojno-obrazovnog rada, predviđeni godišnjim programom rada, organiziraju se i izvode u okviru nastavnih dana.

Pravilnik o izvođenju ekskurzija donosi ministar/ministrica.

Član 69.

Radi uvođenja novih oblika i sadržaja rada Ministarstvo može jednu ili više škola i odjeljenja proglasiti eksperimentalnima ili osnovati eksperimentalnu školu.

Član 70.

U Bihaću, gdje se obrazuju nastavnici na Pedagoškom fakultetu, Ministarstvo, na prijedlog

Pedagoškog zavoda, određuje škole za izvođenje pedagoško-metodičke prakse studenata - vježbaonice.

Za obavljanje pedagoško-metodičke prakse mogu se odrediti i druge škole na području Unsko-sanskog kantona, ako se za to ukaže potreba.

Član 71.

U nastavnom procesu koriste se udžbenici koje odobrava Ministarstvo.

VIII TIJELA ZA USPOSTAVU STANDARDNA U OBRAZOVANJU

Član 72.

Tijela za uspostavu standarda u obrazovanju su: Agencija za standarde i ocjenjivanje u obrazovanju, osnovana međuentitetskim sporazumom 2000. godine i Agencija za nastavne planove i programe.

Član 73.

Agencija za standarde i ocjenjivanje ustanovljuje standarde uspjeha učenika/ca i ocjenjivanja postignutih rezultata; provodi istraživanja u cilju ocjenjivanja razvoja i objavljuje rezultate istraživanja; daje savjete nadležnim obrazovnim vlastima u pitanjima propisanih standarda i njihove primjene; ustanovljuje i vodi mehanizme izvještavanja o stanju u školama; uspostavlja kontakte s tijelima koja imaju slične funkcije u drugim zemljama, sa ciljem da propisani standardi ne budu ispod nivoa standarda koji se primjenjuju u tim zemljama; pruža pomoć pri priznavanju domaćih svjedodžbi i diploma u drugim zemljama; provodi druge aktivnosti u vezi s primjenom standarda.

Član 74.

Agencija za nastavne planove i programe je nezavisno stručno tijelo zaduženo za implementaciju zajedničkog jezgra nastavnih planova i programa u osnovnim i općim srednjim školama.

Agencija za nastavne planove i programe odgovorna je za implementaciju, praćenje, evaluaciju, usavršavanje i razvoj zajedničkog jezgra za nastavne planove i programe, u skladu sa standardima utvrđenim ovim zakonom i standardima u državama obuhvaćenim evropskim integracijama.

Agencija za nastavne planove i programe radit će u suradnji s Agencijom za standarde i ocjenjivanje.

Član 75.

Sporazumom između vlada entiteta, kantona i Brčko Distrikta BiH, regulirat će se pitanja organizacije, nadležnosti, načina rada, finansiranja, sjedišta i druga pitanja u vezi s radom Agencije za standarde i ocjenjivanje i Agencije za nastavne planove i programe.

IX PRAVA I OBAVEZE RODITELJA

Član 76.

Roditelji, staratelji i usvojitelji (u daljnjem tekstu: roditelji) osnovni su odgajatelji svoje djece.

Prava i obaveze koje proističu iz te uloge, roditelji ostvaruju u skladu sa ovim zakonom i ostalim važećim propisima.

Član 77.

Roditelji imaju pravo i obavezu starati se o pravu svoje djece.

Pravo je roditelja, u skladu s njihovim uvjerenjima o tome šta je u najboljem interesu njihove djece, koliko je to dostupno, odabrati vrstu odgoja i obrazovanja koju će njihova djeca stjecati, pod uvjetom da je takvim izborom ostvareno pravo djeteta na odgovarajući odgoj i obrazovanje.

Član 78.

U ostvarivanju svojih prava roditelji ne mogu ograničiti prava svoje djece da imaju pristup i uživaju korist od odgoja i obrazovanja u skladu s njihovim uzrastom i sposobnostima.

Član 79.

Svoje pravo na izbor odgoja i obrazovanja djece, roditelji ne mogu ostvarivati na način kojim se promoviraju predrasude na rasnoj, spolnoj, nacionalnoj, jezičnoj, vjerskoj i svakoj drugoj osnovi, kao i na način protivan ovom zakonu.

Član 80.

Roditelji djeteta koje je uzrasta za obavezno školovanje dužni su osigurati da dijete bude upisano u školu, da dijete redovno pohađa školu i da surađuje sa školom i nastavnicima u cilju stjecanja obaveznog obrazovanja.

Roditelj koji bez osnovanog razloga ne izvršava svoje obaveze iz prethodnog stava bit će odgovoran za prekršaj, za koji nadležni sud može izreći novčanu kaznu .

Direktor škole pokreće postupak protiv roditelja, ako ima osnova za sumnju da dijete neopravdano ne pohađa nastavu.

Član 81.

Roditelji imaju pravo odabrati i svoju djecu obrazovati u javnoj ili privatnoj školi.

X UČENICI/CE

1. Upis učenika/ca

Član 82.

Upis u redovnu osnovnu školu obavlja se u mjesecu aprilu, na osnovi spiska školskih obveznika,

koji školi dostavljaju nadležni organi općine iz izvoda iz matične knjige rođenih.

Upis se vrši na osnovi nalaza Komisije za ocjenu sposobnosti i ljekarskog uvjerenja.

Komisiju iz prethodnog stava imenuje škola, a čine je pedagog/inja, psiholog/inja i nastavnik/ca škole .

U prvi razred se upisuju djeca koja u martu tekuće godine napune 5 godina i šest mjeseci i koja su zdravstveno sposobna, dok se djeca sa posebnim potrebama upućuju na Komisiju za ocjenjivanje sposobnosti i razvrstavanje djece .

U prvi razred osnovne škole može se upisati i dijete starije od šest godina koje zbog bolesti ili drugih razloga ranije nije bilo upisano u školu.

U školskoj 2004/05. godini u prvi razred će se upisati i djeca s navršениh sedam godina života, a nastavu će pohađati po programu osmogodišnje škole.

Član 83.

Upis u specijalnu školu vrši se od mjeseca maja, a završava se do kraja septembra, na osnovi nalaza i mišljenja Komisije za ocjenjivanje sposobnosti i razvrstavanja djece, koje donosi nadležni organ socijalnog staranja.

Prijedlog za ponovno utvrđivanje sposobnosti djeteta s posebnim potrebama mogu podnijeti roditelji, škola i zdravstvena ustanova.

Rješenjem o sposobnosti djeteta s posebnim potrebama utvrđuje se i profesionalno usmjeravanje učenika/ca.

U specijalnu osnovnu školu može se, izuzetno, upisati i školski obveznik/ca s navršениh 10 godina života, na osnovi mišljenja i nalaza iz Komisije iz stava 1. ovog člana.

Član 84.

Kada u toku školovanja u razvoju učenika/ca sa posebnim potrebama nastupe promjene koje zahtijevaju prelazak iz odjeljenja za učenike/ce sa posebnim potrebama u redovno ili iz redovnog u odjeljenje za učenike/ca sa posebnim potrebama, škola će uputiti učenika/cu Komisiji iz člana 83. stav 1. ovog zakona, radi davanja nalaza i mišljenja.

Član 85.

Upis odraslih polaznika/ca u školu vrši se dva puta godišnje (u septemarskom i januarskom roku).

Član 86.

Upis u školu u zavodu za socijalno zbrinjavanje vrši se tokom čitave godine.

Dijete koje stanuje u ustanovi za socijalno zbrinjavanje pohađa školu koja je najbliža toj ustanovi.

Djetetu koje je pacijent u bolnici i iz tog razloga ne može pohađati školu, obrazovanje će biti pruženo u bolnici. Ministar/ministrica donosi propise o provedbi ovog člana.

Djetetu koje stanuje kod kuće, ali ne može pohađati školu zbog teškog oboljenja ili duge bolesti, usluge obrazovanja pružat će škola koja je najbliža njegovom mjestu stanovanja, uz odgovarajuću pomoć koju osiguravaju kvalificirani/ne nastavnici/ce, stručni suradnici/stručne suradnice i zaposlenici/ce škole.

Član 87.

Učenička knjižica, kojom se utvrđuje status učenika/ce, izdaje se učeniku/ci na početku školovanja.

Oblik i sadržaj knjižice propisuje Ministarstvo.

Član 88.

Poslije obaveznog upisa djece u prvi razred, osnovna škola je dužna do 30. juna tekuće godine, Ministarstvu i Pedagoškom zavodu podnijeti izvještaj o upisanim učenicima/cama. Izvještaj o upisu polaznika/ca za obrazovanje odraslih, podnosi se najkasnije deset dana prije početka nastave.

Član 89.

Učeniku/ci koji/a je navršio/la petnaest godina prestaje obaveza pohađanja osnovne škole istekom te školske godine.

Škola je dužna učeniku/ci koji/a je navršio/la petnaest godina života, a nije stekao/la osnovno obrazovanje, omogućiti školovanje do navršene sedamnaeste godine života, ako to zahtijeva učenik/ca ili njegov/njen roditelj.

Učenik/ca ometen/na u razvoju može stjecati osnovno obrazovanje i poslije navršenih 19 godina.

Član 90.

U opću srednju školu može se upisati osoba koja je završila osnovnu školu.

Upis učenika/ca u opću srednju školu vrši se na osnovu konkursa koji se objavljuje putem sredstava javnog informiranja, najmanje dva mjeseca prije početka školske godine.

Uvjeti i način upisa u srednju školu utvrđuju se pravilima srednje škole, u skladu s kriterijima propisanim ovim zakonom.

Član 91.

Učenicima/cama završnih razreda osnovne i opće srednje škole mora se omogućiti završetak školske godine u skladu sa ovim zakonom, kako bi im se osigurao daljnji nastavak školovanja.

Član 92.

Učenik/ca opće srednje škole može istovremeno upisati i polagati predmete drugog programa srednje škole u istoj ili drugoj srednjoj školi, kao vanredan/vanredna učenik/ca, te tako steći i drugo obrazovanje.

Izuzetno, umjetničku i sportsku školu, u svojstvu redovnih učenika/ca mogu pohađati i učenici/ce koji redovno pohađaju neku drugu školu.

Pravilima škole utvrđuju se bliži uvjeti stjecanja obrazovanja, u smislu stava 1. i 2. ovog člana.

Član 93.

Broj učenika/ica za upis u opću srednju školu za narednu školsku godinu, škola je dužna predložiti Ministarstvu do 31. decembra tekuće godine.

Odluku o broju učenika/ica za upis u škole, čiji je osnivač Skupština, donosi ministar/ministrica do 31. marta tekuće godine.

Član 94.

Upis u prvi razred općih srednjih škola vrši se na osnovu konkursa u junskom i augustovskom roku. Konkurs za sve škole čiji je osnivač Skupština, raspisuje Ministarstvo.

Upis učenika/ica radi stjecanja stručne osposobljenosti, prekvalifikacije, dokvalifikacije i specijalizacije, vrši škola uz suglasnost Ministarstva.

Član 95.

Upis u opću srednju školu vrši se na osnovi rezultata u devetogodišnjoj osnovnoj školi, rezultata eksternog testiranja i rezultata završnog ispita.

Član 96.

Pravilnik o upisu u opću srednju školu donosi ministar/ministrica.

Član 97.

Ukoliko je u osnovnoj školi učio/la dva strana jezika, učenik/ca ima pravo da se prilikom upisa u prvi razred opće srednje škole opredijeli koji od tih jezika će učiti kao prvi strani jezik, osim u slučaju kada je nastavnim planom i programom određeno obavezno učenje jezika.

Član 98.

Redovan učenik/ca prvog razreda srednje škole ne može biti stariji/ja od sedamnaest godina.

Nastavnim planom i programom škole za učenike/ce sa posebnim potrebama može se utvrditi druga starosna granica za upis u školu.

Član 99.

Učenik/ca koji/a prelazi u drugu srednju školu radi završetka započetog školovanja u istom trajanju, polaže dopunske ispite u rokovima

utvrđenim aktima škole iz predmeta koji nisu bili utvrđeni nastavnim planom i programom škole koju je pohađao/la.

Učenicica upisan/a u srednju školu radi prekvalifikacije, polaže ispite iz predmeta koje odredi nastavničko vijeće škole.

Učenik/ca upisan/a u školu radi dokvalifikacije polaže dopunske ispite iz predmeta čiji sadržaji nisu pretežno isti, iz predmeta koji nisu bili utvrđeni nastavnim planom i programom prethodne škole, kao i ispite završnog razreda, o čemu odluku donosi nastavničko vijeće škole.

Član 100.

Status učenika/ce osnovne i srednje škole prestaje:

- a) ispisom iz srednje škole
- b) gubljenjem prava na daljnje redovno obrazovanje u toj školi
- c) isključenjem iz škole (samo za učenike/ce srednje škole)
- d) završetkom obrazovanja u toj školi

Postupak i uvjeti za isključenje iz škole utvrdit će se pravilima škole.

Član 101.

Redovan/na učenik/ca, koji/a zaostaje u savladavanju nastavnih sadržaja ili ne završi razred, može se preusmjeriti na obrazovanje s jednostavnijim programom.

Član 102.

Učenik/ca se može ispisati iz osnovne škole:

- a) kad iz objektivnih razloga mora prekinuti obrazovanje
- b) kad prelazi u drugu školu

Pored razloga iz prethodnog stava, učenik/ca srednje škole se može ispisati i iz drugih razloga ili po vlastitoj volji i volji roditelja.

Član 103.

Škola može učenicima/cama, koji/e su proglašeni/ne vrhunskim sportistima ili nadarenim učenicima/cama koji/e učestvuju na državnim ili međunarodnim takmičenjima, odobriti odsustvovanje s nastave radi pripreme i učešća na takmičenjima, a u skladu s pravilima škole. Propušteno gradivo učenik/ca mora nadoknaditi u toku školske godine.

2. Ocjenjivanje učenika/ca

Član 104.

Učenici/ce osnovne škole u I, II i III razredu, ocjenjuju se opisno.

Napredovanje učenika/ca osnovne škole u I II i III razredu se prati, a način praćenja propisuje ministar/ministrica Pravilnikom.

Učenik/ca osnovne škole od IV do IX razreda ocjenjuje se iz svih nastavnih predmeta brojčano.

Učenici/ce srednje škole ocjenjuju se u svim razredima brojčano.

Učenici/ce osnovne škole, zaključno sa petim razredom, ne ponavljaju razred.

Član 105.

Brojčane ocjene su: odličan (5), vrlo dobar (4), dobar (3), dovoljan (2) i nedovoljan (1).

Ocjena nedovoljan (1) nije prolazna.

Član 106.

Opći uspjeh učenika/ca utvrđuje se na osnovi zaključnih ocjena, na kraju svakog polugodišta, a za učenike/ce upućene na popravni ispit i poslije obavljenih ispita.

Za učenike/ce za koje se nastava ne izvodi po polugodištima opći uspjeh se utvrđuje na kraju obrazovnog ciklusa.

Poslije svakog polugodišta nastavničko vijeće utvrđuje rad i rezultate rada odjeljenja, razreda, škole odjeljenjskog vijeća i nastavnika/ca.

Član 107.

Zaključnu ocjenu iz pojedinih nastavnih predmeta utvrđuje odjeljsko vijeće na prijedlog predmetnog/ne nastavnika/ce.

Učenik/ca ili njegov/njen roditelj, imaju pravo prigovora na zaključnu ocjenu. Prigovor se podnosi nastavničkom vijeću u roku od tri dana od dana saopćenja ocjene. Prigovorom se može zahtijevati izuzeće predmetnog/ne nastavnika/ce iz ispitivačke komisije.

Nastavničko vijeće je dužno u roku od tri dana donijeti odluku o prigovoru.

Ako nastavničko vijeće usvoji prigovor, obrazovat će komisiju koja će provjeriti znanje učenika/ce u roku od dva dana. Ocjena komisije je konačna.

Ako nastavničko vijeće odbije prigovor, podnosilac/podnositeljica prigovora ima pravo podnijeti žalbu Ministarstvu, koje će u roku od sedam dana donijeti konačnu odluku.

Član 108.

Opći uspjeh učenika/ce utvrđuje se na osnovi prosjeka prolaznih ocjena iz svih nastavnih predmeta.

Učenik/ca je završio/la razred:

- a) odličnim uspjehom (5), ako je postigao/la prosječnu ocjenu najmanje 4,50

- b) vrlo dobrim uspjehom (4), ako je postigao/la prosječnu ocjenu 3,50 do 4,49
- c) dobrim uspjehom (3), ako je postigao/la prosječnu ocjenu 2,50 do 3,49
- d) dovoljnim uspjehom (2), ako je imao/la sve prolazne ocjene i prosječnu ocjenu 2,00 do 2,49

Odjeljsko, odnosno nastavničko vijeće utvrđuje rang postignutog uspjeha učenika/ca na nivou odjeljenja, razreda i škole. Rang prosječne ocjene utvrđuje se na dvije ili tri decimalne.

Na osnovi postignutog uspjeha iz prethodnog člana, proglašava se učenik/ca generacije škole. Postupak proglašenja utvrđuje se pravilima škole.

Član 109.

Učenik/ca koji/a na kraju drugog polugodišta ima tri ili više ocjena nedovoljan (1) upućuje se da ponovi razred.

U toku redovnog obrazovanja učenik/ca opće srednje škole može samo jednom ponoviti razred.

Učenik/ca koji/a na kraju drugog polugodišta, odnosno obrazovanja, ima jednu ili dvije ocjene nedovoljan (1) upućuje se na popravni ispit u augustovskom roku.

Učenicima/cama završnog razreda omogućuje se polaganje popravnog ispita i u junskom roku.

Učenik/ca koji/a ne položi popravni ispit upućuje se da ponovi razred.

Član 110.

Učenik/ca je završio/la razred, odnosno obrazovanje, kada je ispunio/la sve obaveze utvrđene nastavnim planom i programom i ukoliko nema ocjena nedovoljan (1).

Član 111.

U školi se ocjenjuje i vladanje. Ocjene iz vladanja su:

- a) primjerno
- b) vrlo dobro
- c) dobro
- d) zadovoljava
- e) loše

Ocjene iz vladanja utvrđuje odjeljsko vijeće, izuzev ocjene loše, koju utvrđuje nastavničko vijeće. Ocjena loše mora biti pismeno obrazložena, a učenik/ca ili njegov/njen roditelj mogu na nju uložiti žalbu školskom odboru.

Odjeljsko vijeće čine nastavnici koji predaju u tom odjeljenju.

Član 112.

Učenik/ca koji/a u toku obrazovanja pokazuje izuzetne sposobnosti i ima odličan uspjeh, može brže napredovati, odnosno završiti dva razreda u toku jedne školske godine.

Učenik/ca osnovne škole koji/a iz opravdanih razloga (bolest i drugi opravdani slučajevi) nije mogao/la pohađati nastavu i biti ocijenjen/na iz jednog ili više predmeta može polagati ispit ili drugim oblikom nastavnog rada nadoknaditi izgubljeno vrijeme i steći osnovno obrazovanje u redovnom roku.

Stjecanje obrazovanja iz stava 1. i 2. ovog člana bliže se određuje Pravilnikom koji donosi ministar/ministrica.

Član 113.

Umjesto ocjena (godišnje svjedodžbe s ocjenama), učenik/ca sa posebnim obrazovnim potrebama dobija pismeni godišnji izvještaj, koji opisuje rezultate učenika/ce u odnosu na ciljeve iz plana.

Ako su problemi učenika/ce ograničeni i ako mu/joj specijalno obrazovanje omogućava da bude ocijenjen/na na redovan način, onda mu/joj se daju redovne ocjene.

Član 114.

Škola izdaje svjedodžbu o završenom razredu, odnosno obrazovanju.

Učeniku/ci koji/a je s uspjehom položio/la maturalni ispit opće srednje škole, izdaje se diploma o završenju srednjoj školi.

Na zahtjev učenika/ce ili njegovog/njenog roditelja, škola izdaje duplikat svjedodžbe, odnosno diplome na osnovi podataka iz matične knjige.

Član 115.

Osim popravnog ispita iz člana 109. stav 3. i 4. ovog zakona učenik/ca može polagati dopunski, razredni i maturalni, odnosno završni ispit.

Dopunski ispit se polaže iz određenih predmeta ili oblasti u slučajevima promjene škole, a i nakon provedenog postupka nostrifikacije. Nastavničko vijeće škole utvrđuje obim polaganja dopunskog ispita.

Razredni ispit polažu redovni/ne učenici/ce koji/e su iz opravdanih razloga ostali neocijenjeni/ne na kraju nastavne godine, odnosno obrazovanja po odgovarajućem nastavnim planu i programu. Razredni ispiti se organiziraju i u slučaju kada je učenik/ca opravdano izostao/la s nastave više od jedne trećine planiranih sati u toku školske godine

Maturalni ispit polažu redovni/ne i vanredni/ne učenici/ce osnovne i opće srednje škole poslije završetka obrazovanja.

Uvjete i način polaganja ispita iz prethodnog stava donosi ministar/ministrica.

U slučaju utvrđenih nepravilnosti nastavničko vijeće će poništiti ispit.

Bliže propise o načinu organiziranja, vremenu i uvjetima polaganja ispita u školi donosi ministar/ ministrica.

Član 116.

Učenicima/cama koji/e postižu izuzetne rezultate mogu se dodjeljivati pohvale i nagrade, kao i posebna diploma, čiji oblik se uređuje pravilima škole.

3. Prava, obaveze i odgovornosti učenika/ca

Član 117.

Učenik/ca ima pravo i dužnost da redovno pohađa nastavu i izvršava sve školske obaveze, te da se ponaša u skladu sa ovim zakonom i pravilima škole.

Član 118.

Učeniku/ci koji/a neredovno pohađa nastavu, nemarno se odnosi prema radu i učenju, radnim aktivnostima u školi, koji/a ima nepravilan odnos prema drugim učenicima/cama i nastavnicima/cama, te školskoj imovini, mogu se izreći odgojno-disciplinske mjere, ukoliko se može očekivati da će se izricanjem mjera ostvariti cilj odgoja.

Za povrede iz stava 1. ovog člana učeniku/ci se mogu izreći odgojno-disciplinske mjere:

- a) ukor odjeljenskog starješine
- b) ukor odjeljenskog vijeća
- c) ukor direktora
- d) ukor nastavničkog vijeća
- e) premještaj u drugo odjeljenje
- f) premještaj u drugu školu
- g) isključenje iz škole (samo za srednju školu)

Ukor nastavničkog vijeća, premještaj iz odjeljenja u odjeljenje, premještaj u drugu školu i isključenje iz škole izriče nastavničko vijeće, o čemu se donosi rješenje.

Član 119.

Ako je doneseno rješenje da se učenik/ca osnovne škole premjesti u drugu školu, premještaj se vrši u prvu najbližu školu i ta je škola obavezna da učenika/cu primi i osigura njegovo/njeno daljnje školovanje.

Član 120.

Izrečena odgojno-disciplinska mjera povlači sniženje vladanja učenika/ce.

Odgojno-disciplinska mjera važi za školsku godinu za koju je izrečena i može se u toku školske godine ublažiti ili ukinuti.

Član 121.

Bliže odredbe o povredama discipline, postupku za utvrđivanje odgovornosti učenika/ice, trajanju i

dužini izrečene odgojno-disciplinske mjere, njenom ublažavanju ili ukidanju i naknadi počinjene štete utvrđuju se pravilima škole.

Član 122.

U teže povrede discipline i obaveza učenika/ca spadaju:

- a) popravka podataka u svjedodžbi, knjižici i drugom javnom dokumentu koji je izdala škola
- b) dopisivanje podataka u dokumentaciju i evidenciju koju vodi škola
- c) kršenje kućnog reda i općeprihvaćenih standarda ponašanja
- d) političko organiziranje i djelovanje u školi
- e) krađa bilo koje vrste
- f) nepridržavanje pravila o zaštiti na radu
- g) podsticanje, davanje i pomaganje u upotrebi alkohola i narkotičnih sredstava
- h) izazivanje i učešće u tuči u školi i na javnom mjestu
- i) posjedovanje oružja
- j) neopravdano izostajanje sa nastave i drugih oblika odgojno-obrazovnog rada više od trideset pet (35) nastavnih sati u toku školske godine i nepridržavanja pravila o radu škole
- k) ponašanje kojim se vrijeđaju nacionalni, religijski i drugi osjećaji učenika/ca, nastavnika/ca i građana/građanki

4. Zaštita prava učenika/ca

Član 123.

Učesnik/ca konkursa za upis u prvi razred srednje škole ili njegov/njen roditelj, koji/a smatra da konkurs za upis nije proveden na utvrđen način i da su time povrijeđena prava učenika/ce, ima pravo podnijeti žalbu direktoru/direktorici škole u roku od 48 sati od objavljivanja rješenja o prijemu učenika/ce.

Direktor/direktorica škole odlučuje o žalbi u roku od 3 (tri) dana od njenog podnošenja.

Član 124.

Učenik/ca ili njegov/njen roditelj, nezadovoljan ocjenom na ispitu (prijemnom, završnom i popravnom), ima pravo podnijeti žalbu direktoru/direktorici škole u roku od 48 sati od objavljivanja rezultata.

Ukoliko se utvrdi nepravilnost, direktor/direktorica će poništiti ispit i učeniku/ci omogućiti polaganje ispita u roku od tri dana od dana utvrđivanja nepravilnosti, pred komisijom koju obrazuje direktor/direktorica.

Član 125.

Komisiju čine tri člana od kojih je jedan nastavnik/ca predmeta iz kojeg se polaže ispit, drugi

član je nadzornik/ca Pedagoškog zavoda, a treći predstavnik/ca nastavničkog vijeća škole.

Nastavnik/ca čija je ocjena osporena ne može biti član komisije.

Ocjena komisije je konačna.

Član 126.

Učenik/ca ili njegov/njen roditelj imaju pravo podnijeti žalbu školskom odboru na slijedeće odgojno-disciplinske mjere: premještaj iz odjeljenja u odjeljenje, premještaj u drugu školu i isključenje iz škole.

Žalba se podnosi u roku od 48 sati od uručjenja rješenja.

Žalba na rješenje odlaže njegovo izvršenje do donošenja drugostepenog rješenja.

Školski odbor donosi drugostepeno rješenje u roku od 15 dana od dana podnošenja žalbe.

Član 127.

Učenik/ca ili njegov/njen roditelj koji smatra da su mu/joj povrijeđena prava utvrđena ovim zakonom, donošenjem ili nedonošenjem odluke, ima pravo podnijeti pritužbu ministru/ministrici u roku od osam dana od dana saznanja za povredu svojih prava.

Ako ocijeni da je pritužba iz stava 1. ovog člana osnovana ministar/ministrica će upozoriti školu i utvrditi joj rok za otklanjanje povrede zakona.

Ako škola ne postupi po upozorenju iz stava 2. ovog člana, ministar/ministrica će odlučiti o zahtjevu.

Član 128.

Redovan učenik/ca koji se ispisao/la iz škole može se upisati u drugu školu u roku od sedam dana od uručjenja ispisnice.

Učenik/ca iz stava 1. ovog člana, koji se ne upiše u propisanom roku, ima pravo da naredne školske godine izvrši ponovni upis u isti razred.

Član 129.

Škola, nastavnici/ce i stručni/ne suradnici/ce brinu o zdravstvenom stanju svojih učenika/ca, i roditelje i zdravstvene ustanove obavještavaju kad smatraju da je nekom djetetu potrebna medicinska njega.

Škola obavlja aktivnosti na zdravstvenoj zaštiti u skladu sa važećim zakonima o zdravstvu i propisima ustanova socijalne zaštite i organizacija za zaštitu prava djece i porodice.

Član 130.

Ako učenik/ca iz zdravstvenih razloga ne može učestvovati na nekoj fizičkoj aktivnosti ili vježbi, ili ako bi takva vježba mogla ugroziti njegovo/njezino

zdravlje, učenik/ca će biti privremeno ili trajno izuzet/a iz takvih aktivnosti.

Odluku o izuzimanju učenika/ce iz određenih aktivnosti na period duži od dvije sedmice donijet će nastavničko vijeće škole, na preporuku nadležne zdravstvene ustanove, te odlučiti o ocjeni učenika/ce iz tih aktivnosti ili nastavnog predmeta.

Član 131.

Škole, zajedno sa ustanovama za socijalnu zaštitu, prate socijalne probleme i trendove među učenicima i poduzimaju mjere i korake u cilju osiguranja da svaki učenik/ca dobije pomoć i savjet potreban za prevazilaženje takvih problema.

Član 132.

Učenici/ce osnovne škole koji/e stanuju na udaljenosti od pet i više kilometara od škole koju pohađaju imaju besplatan prijevoz do škole.

Ako učenik/ca ima veće probleme sa kretanjem ili ima veće onesposobljenje, Ministarstvo će osigurati prijevoz neovisno o udaljenosti između kuće i škole.

Prijevoz učenika/ca se može organizirati u sistemu redovnog gradskog prijevoza ili uz posebno osigurana prijevozna sredstva.

Član 133.

Škola može učenicima/cama pružiti smještaj i obroke, prema resursima kojima raspolaže.

XI NASTAVNICI/CE, STRUČNI SURADNICI/STRUČNE SURADNICE I SURADNICI/CE U NASTAVI

Član 134.

Obrazovne aktivnosti od prvog do devetog razreda u osnovnoj školi izvode nastavnici/ce.

Mjesto razrednog/ne nastavnika/ce u osnovnoj školi može imati osoba koja, uz standardne uvjete propisane ovim zakonom, ima višu ili visoku školsku spremu.

Mjesto predmetnog/ne nastavnika/ce u osnovnoj školi može imati osoba koja, uz standardne uvjete propisane ovim zakonom, ima relevantnu višu ili visoku školsku spremu.

Nastavu u općoj srednjoj školi, predviđenu nastavnim planom i programom, izvode nastavnici/ce koji/e su završili/le odgovarajuće fakultete, na kojima se obrazuju nastavnici VII stepena visoke stručne spreme.

Pedagoške, psihološke, andragoške, socijalno-zaštitne, programerske, bibliotekarske i druge stručne poslove obrazovno-odgojnog rada u školi obavljaju stručni/ne suradnici/ce s odgovarajućim

stupnjem obrazovanja, utvrđenim nastavnim planom i programom za određeni profil.

Kvalifikacije potrebne za mjesta nastavnika/ce i stručnih suradnika/ca određuje se u skladu s Nastavnim planom i programom.

Član 135.

Nastavnik/ca, stručni/na suradnik/ca i suradnik/ca u nastavi (u daljnjem tekstu: nastavnik/ca odnosno suradnik/ca), zasniva radni odnos u školi na osnovi konkursa, a u skladu s ovim zakonom.

Javni konkurs objavljuje školski odbor.

Zaposleni/ne u školi iz stava 1. ovoga člana mogu biti zaposleni na ograničen vremenski period i bez javnog konkursa u skladu sa Zakonom o radu.

Nastavnik/ca, odnosno suradnik/ca koji/a nema propisane kvalifikacije, ali ima odgovarajući stepen, može biti zaposlen/na u školi na određeno vrijeme u skladu sa zakonom, pod uvjetom da se na javni konkurs nije prijavila osoba koja ispunjava uvjete propisane ovim zakonom i drugim propisima.

Član 136.

Stručna sprema nastavnika/ca i suradnika/ca za izvođenje razredne i predmetne nastave utvrđuje se Nastavnim planom i programom.

Izvođenje nastave deficitarnih struka i predmeta može se povjeriti i vanjskim suradnicima.

Član 137.

Poslove stručnog/ne suradnika/ce može obavljati osoba sa odgovarajućim visokim obrazovanjem.

Član 138.

Škola može zaposliti nastavnika/cu i stručne suradnike/ce za djecu sa posebnim potrebama, da pomognu u ovakvom radu.

Član 139.

Prije početka nastave svi radnici/ce škole moraju izvršiti ljekarski pregled za tu školsku godinu. Troškove pregleda snosi škola.

Osoba koja boluje od zarazne, duševne ili socijalne bolesti (alkoholizam, narkomanija, sociopatsko ponašanje) ne može raditi u školi.

Član 140.

Pravilima škole utvrđuje se raspored radnog vremena i korištenja dnevnog odmora u toku radnog dana nastavnika/ca i suradnika/ca u nastavi u okviru 40 - satne radne sedmice, a u skladu s Pedagoškim standardima i normativima.

Član 141.

U okviru 40-satne sedmice, nastavnici/ce u osnovnoj i općoj srednjoj školi mogu imati najviše 25 nastavnih sati neposrednog odgojno-obrazovnog

rada koji se ostvaruje u školi, s tim da se norma sati usklađuje s Pedagoškim standardima.

U slučajevima nadoknade nastavnih sati deficitarnosti, ili pod drugim uvjetima utvrđenim pravilima škole, nastavnik/ca određene struke može imati više od 25 sati, ali ne više od 35 nastavnih sati sedmično neposrednog odgojno-obrazovnog rada s učenicima/cama.

Član 142.

Nastavnik/ca nema pravo obavljati instrukcije uz naknadu za učenike/ce kojima izvodi nastavu.

Član 143.

Nastavnici/ce i stručni/ne suradnici/ce koriste godišnji odmor u toku ljetnog odmora.

Pravilima škole utvrđuje se raspored i trajanje godišnjeg odmora nastavnika/ca i suradnika/ca u nastavi.

Ukoliko postoje opravdani razlozi, neiskorišteni godišnji odmor može se koristiti u narednoj godini.

Član 144.

Radi stjecanja novih znanja, usavršavanja i profesionalnog razvoja, nastavnici/ce, stručni suradnici/ stručne suradnice i direktori/direktorice škola moraju proći programe obuke, usavršavanja i provjere.

Programe iz stava 1. ovoga člana propisuje ministar/ministrica.

Član 145.

Nastavnici/ce i suradnici/ce u nastavi koji nemaju radno iskustvo u nastavi imaju status pripravnika/ca.

Škole za osobe bez radnog iskustva mogu pružiti obuku za polaganje pripravnčkog ispita, a da ih pri tom ne zaposle.

Nastavnici/ce i suradnici/ce u nastavi, koji/e prvi put zasnivaju radni odnos u školi, obavezni/ne su nakon isteka jedne godine rada u školi, a najviše nakon dvije godine, položiti stručni ispit za samostalno obavljanje obrazovno-odgojnog rada u školi.

Stručni ispit se polaže pred stručnom komisijom koju imenuje ministar/ministrica.

Program polaganja stručnog ispita, sastav komisije, način polaganja i sva ostala pitanja vezana za stručni ispit reguliraju se Pravilnikom koji donosi ministar/ministrica.

Pripravnik/ca je ravnopravan/ravnopravna pri prijemu u radni odnos sa kandidatima koji imaju položen stručni ispit.

Član 146.

Rad nastavnika/ce i stručnih suradnika/ca se prati i ocjenjuje.

Nastavnik/ca i stručni/na suradnik/ca koji na osnovi izvještaja o praćenju i ocjenjivanju, dva puta uzastopno dobije negativnu ocjenu ne može više raditi kao nastavnik/ca u školi.

Odluku u skladu sa stavom 2. ovoga člana donosi školski odbor, na osnovi preporuke direktora.

Rad nastavnika/ca i suradnika/ca u nastavi ocjenjuje se i vrednuje tokom svake godine, na osnovu Pravilnika koji donosi ministar/ministrica.

Član 147.

Osoba koja je pravomoćno osuđena za krivično djelo koje je, s obzirom na prirodu krivičnog djela, čini nesigurnom ili na drugi način nepodobnom za rad s djecom, neće biti imenovana za nastavnika/cu i stručnog suradnika/cu ili zaposlenog u školi.

XII NADZOR

Član 148.

Upravni nadzor, nadzor nad zakonitošću rada škole i primjenom ovog zakona vrše prosvjetni/ne inspektori/inspektorice i drugi ovlašteni radnici Ministarstva u skladu s propisima.

Član 149.

Radi organiziranog praćenja nastave i drugih oblika odgojno-obrazovnog rada u školi, Pedagoški zavod vrši stručno-pedagoški nadzor.

Stručno-pedagoški nadzor obuhvata:

- a) mjerenje postignutih rezultata (utvrđivanje ishoda učenja). Testiranje učenika/ca provodi se svake godine.
- b) ostvarivanje nastavnog plana i programa
- c) ostvarivanje ciljeva odgoja i obrazovanja
- d) utvrđivanje rezultata rada nastavnika/ca i suradnika/ca
- e) utvrđivanje rada učenika/ca i njihovih zajednica
- f) praćenje rada direktora/direktorica i stručnih suradnika/ca
- g) praćenje i organiziranje edukacija nastavnika/ca
- h) rješavanje svih drugih pitanja unapređenja odgojno-obrazovnog rada

Član 150.

Stručno-pedagoški nadzor se vrši najmanje jednom u toku godine, a u skladu s posebnim Pravilnikom koji mora imati pedagoško-instruktivni karakter, a donosi ga Pedagoški zavod.

Član 151.

Stručni nadzor obavljaju osobe koje imaju najmanje visoku stručnu spremu i najmanje deset godina uspješnog rada u nastavi.

Škola je dužna omogućiti nesmetano vršenje nadzora i uvid u dokumentaciju i evidenciju koju vodi.

O obavljenom stručnom nadzoru podnosi se izvještaj nastavničkom vijeću i školskom odboru.

Na osnovi izvještaja o stručnom nadzoru nastavničko vijeće škole donosi ocjenu rada i napredovanju nastavnika/ca i suradnika/ca.

XIII EVIDENCIJA I JAVNE ISPRAVE

Član 152.

Škola vodi dokumentaciju i evidenciju o odgojno-obrazovnom radu škole i to:

- a) matičnu knjigu
- b) registar uz matičnu knjigu
- c) ljetopis
- d) knjigu evidencije o odgojno-obrazovnom radu
- e) evidenciju o ispitima
- f) evidenciju o uspjehu učenika/ca na kraju školske godine
- g) evidenciju o izdanim svjedodžbama i diplomama
- h) evidenciju o podjeli predmeta na nastavnike/ce

Škola trajno čuva matičnu knjigu, registar i ljetopis.

Propis o sadržaju i načinu vođenja dokumentacije i evidencije donosi ministar/ministrica.

Član 153.

Na osnovi dokumentacije i evidencije škola izdaje javne isprave.

Javne isprave u smislu ovog zakona su:

- a) izvještaj
- b) đачka knjižica
- c) ispisnica
- d) prevodnica
- e) uvjerenje
- f) svjedodžba
- g) diploma

Obrazac javne isprave propisuje ministar/ministrica.

Vjerodostojnost javne isprave škola ovjerava pečatom. Direktor/direktorica škole određuje službenu osobu koja je odgovorna za upotrebu pečata.

Član 154.

Škola izdaje duplikat javne isprave na propisanom obrascu poslije proglašenja javne isprave nevažećom u "Službenom novinama F BiH".

XIV UPRAVLJANJE I RUKOVOĐENJE ŠKOLOM

Član 155.

1. Školski odbor

Škola ima školski odbor.

Školski odbor je organ upravljanja.

Školski odbor imenuje se i razrješava u skladu sa Zakonom o ministarskim i drugim vladinim imenovanjima Federacije BiH.

Školski odbor odgovoran je za utvrđivanje i provođenje politike škole, generalno rukovođenje radom škole i efikasno korištenje kadrovskih i materijalnih resursa, a naročito:

- a) donosi godišnji program rada škole
- b) odlučuje o poslovanju škole
- c) usvaja izvještaj o finansijskom poslovanju
- d) raspisuje konkurs-oglas za direktora/direktorice, nastavnike/ce i ostalo osoblje i vrši njihov izbor
- e) usvaja pravila škole
- f) odlučuje o žalbama roditelja na izrečene disciplinske mjere
- g) odlučuje o prigovorima radnika
- h) odlučuje o prestanku prava nastavnika/ca, stručnih suradnika/ca i suradnika/ca
- i) odgovara osnivaču za rezultate rada
- j) usvaja izvještaj o realizaciji godišnjeg programa rada škole
- k) razmatra plan upis učenika/ica
- l) vrši i druge poslove u skladu sa zakonom i pravilima škole

Član 156.

Članovi/članice školskog odbora biraju se iz reda osoblja škole, osnivača škole, lokalne zajednice i roditelja.

Školski odbor ima 5 članova/članica. Jedan/na član/ članica imenuje se iz reda osnivača, dva/dvije iz reda osoblja škole, jedan/na iz reda roditelja i jedan/na iz lokalne zajednice.

Sastav školskog odbora mora odražavati nacionalnu strukturu učenika/ica i roditelja, školskog osoblja i lokalne zajednice, onako kako ona u danom trenutku izgleda, u principu prema popisu stanovništva u BiH iz 1991. godine.

Vršenje dužnosti člana/članice školskog odbora je dobrovoljno i bez naknade.

Predsjednika/cu školskog odbora imenuje školski odbor iz reda svojih članova/članica.

Članovi/članice školskog odbora imenuju se na 4 godine.

Direktor/direktorica škole ne može biti član školskog odbora.

2. Direktor/direktorica škole

Član 157.

Izbor direktora/direktorice javne škole vrši školski odbor, prema odredbama Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima FBiH, osnivačkom aktu škole i pravilima škole .

Suglasnost za imenovanje direktora/direktorice škole daje ministar/ministrica.

Mandat direktora škole je 4 godine.

Školski odbor može direktora/direktorice razriješiti dužnosti prije isteka mandata od 4 godine.

Za direktora/direktorice škole može biti imenovana osoba koja ima:

visoko ili više obrazovanje - za direktora/direktorice osnovne škole ili visoko obrazovanje - za direktora/direktorice srednje škole, te koja ispunjava uvjete za nastavnika/cu odgovarajuće škole, odnosno psihologa/psihologinju i pedagoga/pedagoginju i ima najmanje 5 godina radnog iskustva u nastavi

Ako direktor/direktorica iz nekih razloga nije imenovan/na, školski odbor će bez konkursa ministru/ministrici dati prijedlog kandidata za vršioca dužnosti direktora/direktorice iz reda nastavnika/ca i suradnika/ca, koji će tu dužnost obavljati do imenovanja direktora/direktorice. Vršilac dužnosti direktora može na toj dužnosti ostati najduže dva mjeseca. Vršilac dužnosti direktora ima ista prava i obaveze kao direktor/ direktorica.

Član 158.

Direktor/direktorica je odgovoran/na za svakodnevno rukovođenje školom i za vođenje pedagoških aktivnosti škole.

Direktor/direktorica je obavezan/na u prvoj godini svog mandata steći certifikat o osposobljenosti za obavljanje te funkcije.

Osposobljavanje i certifikaciju vrši Ministarstvo na osnovu Pravilnika o osposobljavanju menadžmenta škole.

Direktor/direktorica koji/a u skladu s Pravilnikom ne dobije certifikat, razrješava se dužnosti direktora/direktorice škole.

Član 159.

Direktor/direktorica škole obavlja slijedeće poslove:

- a) rukovodi radom škole
- b) zastupa školu i odgovoran/na je za zakonitost rada škole
- c) stara se o ostvarenju nastavnog plana i programa škole
- d) odlučuje o raspoređivanju radnog osoblja u školi i vrši ocjenjivanje njihovog rada, te u slučaju neispunjavanja obaveza iz radnog odnosa izvještava Ministarstvo i Pedagoški zavod.
- e) podnosi školskom odboru izvještaj o radu i rezultatima rada
- f) izvršava odluke stručnih organa i školskog odbora

- g) odlučuje o pravima i obavezama radnika iz radnog odnosa
- h) informira školski odbor o finansijskom poslovanju
- i) vrši i druge poslove u skladu sa zakonom i pravilima škole

3. Vijeće roditelja-škole

Član 160.

Roditelji učenika/ca imaju pravo, a škola obavezu, pomoći roditeljima da osnuju vijeće roditelja-škole, čije članove biraju roditelji učenika/ca.

Način i procedura osnivanja i rada vijeća roditelja-škole utvrđuje se pravilima škole.

Vijeće roditelja - škole:

- a) promovira interese škole u zajednici na čijem području se nalazi škola
- b) predstavlja stavove roditelja učenika/ca u školskom odboru
- c) potiče angažman roditelja u radu škole
- d) informira školski odbor o svojim stavovima kada ocijeni da je potrebno, ili po zahtjevu školskog odbora, o svakom pitanju koje se odnosi na rad i upravljanje školom
- e) učestvuje u izradi i realizaciji odgovarajućih projekata kojima se potiče i unapređuje obrazovni rad u školi

Vijeće roditelja-škole u osnovnoj školi ima 18 članova iz reda roditelja i 3 člana iz reda nastavnika/ca, a u srednjoj 8 iz reda roditelja i 2 iz reda nastavnika/ca.

4. Vijeće učenika/ca

Član 161.

Uzimajući u obzir dob učenika/ca koji pohađaju školu, škola im pomaže da osnuju vijeće učenika/ca, čija je funkcija da:

- a) promovira interese škole u zajednici na čijoj lokaciji se nalazi škola
- b) predstavlja stavove učenika/ca školskom odboru škole
- c) potiče angažman učenika/ca u radu škole
- d) informira školski odbor o svojim stavovima kad ocijeni da je to potrebno, ili po zahtjevu školskog odbora, o svakom pitanju koje se odnosi na rad i upravljanje školom.

Način i procedura osnivanja i rada vijeća učenika/ca utvrđuje se pravilima škole.

Vijeće učenika/ca ima po tri člana iz svakog razreda.

5. Stručni organi škole

Član 162.

Škola ima stručne organe: nastavničko vijeće, odjeljensko vijeće i stručni aktiv.

Radom nastavnčkog vijeća rukovodi direktor/direktorica.

Nastavničko vijeće:

- a) organizira rad i prati ostvarenje nastavnog plana i programa
- b) analizira ostvarenje ciljeva i zadataka obrazovanja
- c) utvrđuje prijedlog i razmatra izvršenje godišnjeg programa rada škole, rada stručnih organa i tijela
- d) utvrđuje rezultate rada nastavnika/ca, odnosno suradnika/ca
- e) prati rezultate rada učenika/ca i njihovih zajednica
- f) rješava i druga pitanja koja se odnose na unapređenje obrazovno-odgojnog rada
- g) razmatra i usvaja prijedlog direktor/direktorica za određivanje razrednika/razrednica pojedinih odjeljenja
- h) odobrava učenicima/cama završetak dva razreda u toku jedne školske godine
- i) vrši izbor oblika nastave, podjelu predmeta na nastavnike/ce, odnosno određuje organizaciju nastave u 40-satnoj radnoj sedmici
- j) odobrava i organizira polaganje prijemnih ispita, mature, odnosno završnog ispita, te razmatra i usvaja izvještaje o ispitima
- k) donosi odluku o poništenju ispita
- l) stara se o vijeću učenika/ca škole
- m) razmatra izvještaje o nadzoru rada škole, inspekcijskom pregledu i poduzima mjere za izvršenje naloženih obaveza
- n) obavlja i druge obaveze u skladu sa zakonom i pravilima škole

Odjeljensko vijeće:

- a) analizira uspjeh određenog razreda i rad nastavnika/ca
- b) neposredno radi na profesionalnoj orijentaciji učenika/ca
- c) predlaže oblike nastave za odjeljenje u cjelini, grupe učenika/ca ili učenika/cu pojedinačno
- d) predlaže organizaciju i program upoznavanja sa osnovama građanskog prava i demokracije
- e) utvrđuje zaključne ocjene
- f) vrši druge poslove u skladu sa zakonom i pravilima škole

Bliža pravila o radu navedenih i drugih stručnih organa iz stav 1. ovoga člana određuju pravila škole.

XV KAZNE NE ODREDBE**Član 163.**

Novčanom kaznom od 1000 do 5000 KM kaznit će se za prekršaj škola ako:

1. ne osigura upotrebu službenih jezika i pisma u skladu sa članom 9. ovoga zakona
2. vrši diskriminaciju učenika/ca na osnovi jezika suprotno članu 10.
3. ne osigura upotrebu jezika nacionalnih manjina u skladu sa članom 11.
4. ne omogući vjerske slobode u skladu sa članom 12.
5. ističe didaktičke materijale suprotno članu 13.
6. uskrati pravo na stjecanje obrazovanja u skladu sa članom 14, 15. i 16.
7. upiše učenika/cu koji/a ne pripada njenom upisnom području suprotno odredbama člana 17.
8. ne prizna svjedodžbe i diplome u skladu sa članom 18.
9. ne prizna javne isprave nastavnika/ce u skladu sa članom 19.
10. sprečava djecu s posebnim obrazovnim potrebama da pohađaju školu u skladu sa članom 23.
11. ne ostvari godišnji fond sati u skladu sa članom 32.
12. počne rad prije upisa u registar, suprotno članu 49.
13. vrši diskriminaciju učenika/ca po bilo kojoj osnovi, suprotno članu 52.
14. dozvoli djelovanje političkih stranaka i održavanje političkih skupova, suprotno članu 56.
15. ne donese godišnji program rada u skladu sa članom 64.
16. koristi udžbenike suprotno članu 71.
17. ne pokrene postupak protiv roditelja u skladu sa članom 80.
18. ne omogući učenicima/ma završnog razreda osnovne i srednje škole završetak obrazovanja u skladu sa članom 91.
19. ne poštuje proceduru o zahtjevu učenika/ce ili roditelja iz člana 107.
20. ne poštuje proceduru za upis učenika/ca u srednju školu u skladu sa članom 123. i 124.

Za prekršaj iz prethodnog stava kaznit će se odgovorna osoba u školi novčanom kaznom od 500 do 1000 KM.

Član 164.

Novčanom kaznom od 500 KM kaznit će se roditelj koji svom djetetu bez osnovanog razloga ne osigura upis i redovno pohađanje nastave u osnovnoj školi u skladu sa članom 80.

Član 165.

Novčanom kaznom od 500 do 1000 KM kaznit će se nastavnik/ca koji/a izvodi instruktivnu nastavu protivno odredbama člana 142.

XVI PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**Član 166.**

Sve osnovne i opće srednje škole dužne su u roku od tri mjeseca uskladiti svoju organizaciju sa odredbama ovog zakona.

Član 167.

Ministar/ministrica će u roku od šest mjeseci donijeti sve propise iz svoje nadležnosti utvrđene zakonom.

Pri pripremi ovih propisa ministar/ministrica će se konsultirati s predstavnicima Samostalnog sindikata osnovnog i srednjeg obrazovanja.

Do donošenja propisa iz stava 1. ovog člana, primjenjivat će se propisi koji su bili na snazi u trenutku donošenja ovog zakona, ukoliko nisu u suprotnosti s njegovim odredbama.

Pedagoški zavod dužan je u roku od 6 mjeseci od stupanja na snagu ovog zakona donijeti propise iz svoje nadležnosti.

Član 168.

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje važiti Zakon o osnovnoj školi i Zakon o srednjoj školi Unsko-sanskog kantona u dijelu koji se odnosi na opće srednje škole.

Do donošenja standarda i normativa iz člana 66. primjenjivat će se postojeći standardi i normativi.

Član 169.

Do donošenja Zakona o predškolsstvu i Zakona o srednjim školama u svim odgojno-obrazovnim ustanovama primjenjivat će se načela utvrđena ovim zakonom.

Član 170.

Nastavnici/ce koji/e su završili/le učiteljsku školu, srednju muzičku školu, srednju umjetničku školu i srednju fiskulturnu školu, stručni/ne suradnici/ce i suradnici/ce koji obavljaju odgojno-obrazovni rad u školi, koji su po propisima važećim do stupanja ovog zakona na snagu, ispunjavali uvjete u pogledu stepena i vrste stručne spreme, mogu i dalje obavljati odgojno-obrazovni rad u školi i imaju ista prava i obaveze.

Član 171.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku USK".

Broj: 01-1-187/04
23. april 2004. god.
Bihać

Predsjedavajuća Skupštine
Unsko-sanskog kantona
dr. **Jasminka Đurić**

496.

Na osnovu člana 11. m) odjeljak A poglavlja V Ustava Unsko-sanskog kantona - Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona" broj 1/04), Skupština Unsko-sanskog kantona, na 19. sjednici održanoj 25.03.2004. godine donijela je

POSLOVNIK SKUPŠTINE UNSKO-SANSKOG KANTONA

I - OPĆE ODREDBE

Član 1.

(1) Skupština Unsko-sanskog kantona (u daljnjem tekstu: Skupština) konstituše se, organizuje i radi u skladu sa Ustavom, zakonom i Poslovnikom Skupštine Unsko-sanskog kantona.

Član 2.

(1) Poslovnikom Skupštine Unsko-sanskog kantona (u daljnjem tekstu: Poslovnik) uređuju se:

- a) konstituisanje i unutrašnja organizacija Skupštine;
- b) način rada Skupštine;
- c) dužnosti, uloge i prava poslanika u Skupštini;
- d) javnost rada Skupštine;
- e) akta Skupštine;
- f) izbori, imenovanja, potvrđivanja, smjenjivanja i razrješenja iz nadležnosti Skupštine;
- g) odnos Skupštine prema Vladi Unsko-sanskog kantona (u daljem tekstu: Vlada);
- h) odnos Skupštine prema političkim strankama i udruženjima građana;
- i) saradnja Skupštine sa općinskim vijećima;
- j) druga pitanja od značaja za rad Skupštine.

Član 3.

(1) Ako neko pitanje organizacije i rada Skupštine ostane neuređeno ovim Poslovnikom, urediće se zaključkom Skupštine.

(2) Zaključak iz prethodnog stava primjenjuje se danom donošenja.

(3) Zaključak iz stava 1. ovog člana ne može biti u suprotnosti sa načelima i odredbama ovog Poslovnika.

Član 4.

- (1) Sjedište Skupštine je u Bihaću.

Član 5.

- (1) Skupština ima pečat u skladu sa zakonom.
- (2) O čuvanju i upotrebi pečata stara se sekretar Skupštine.

II - KONSTITUISANJE I UNUTRAŠNJA ORGANIZACIJA SKUPŠTINE

1. Konstituisanje Skupštine

Član 6.

(1) Skupština je jednodomna i čine je poslanici čiji je broj utvrđen Ustavom Kantona.

Član 7.

(1) Prva sjednica novog saziva Skupštine održava se najkasnije 10 dana nakon što nadležni organ potvrdi, ovjeri i objavi izborne rezultate.

(2) Prvu sjednicu Skupštine saziva predsjedavajući Skupštine iz prethodnog saziva i predsjedava sjednicom Skupštine do izbora predsjedavajućeg u novom sazivu.

(3) Ukoliko je predsjedavajući Skupštine spriječen, prvu sjednicu saziva jedan od njegovih zamjenika iz prethodnog saziva.

(4) Ukoliko su zamjenici spriječeni da sazovu prvu sjednicu Skupštine, sjednicu saziva najmanje 1/3 izabраниh poslanika u novom sazivu.

Član 8.

(1) Predsjedavajući prve sjednice Skupštine predočava Skupštini izvještaj Izborne Komisije BiH o ovjeri mandata osobama koje su dobile poslanički mandat.

(2) Poslanici sa ovjerenim mandatom preuzimaju dužnost zajedničkim davanjem i pojedinačnim potpisivanjem svečane izjave koja glasi: "Obavezujem se da ću odgovorno obavljati dužnost poslanika u Skupštini Unsko-sanskog kantona poštujući ustave i zakone Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Unsko-sanskog kantona i da ću u svim prilikama štiti i promovirati ljudska prava i građanske slobode svih naroda i građana Unsko-sanskog kantona"

(3) Procedura iz st. (1) i (2) ovog člana odnosi se i na poslanike sa naknadno dodijeljenim mandatima.

2. Klubovi naroda

Član 9.

(1) Nakon davanja i potpisivanja svečane izjave u Skupštini se osnivaju tri kluba poslanika konstitutivnih naroda (u daljnjem tekstu: klubovi naroda):

- a) Klub poslanika Bošnjaka;
- b) Klub poslanika Hrvata; i
- c) Klub poslanika Srba.

(2) Ako u Skupštini nema izabраниh predstavnika nekog od konstitutivnih naroda, klub tog naroda neće biti ustanovljen.

(3) Poslanici iz reda ostalih mogu se, po vlastitom izboru, uključiti u rad nekog od klubova konstitutivnih naroda, bez prava odlučivanja.

(4) Svaki klub naroda bira predsjednika, a može izabrati i zamjenika predsjednika, koji rukovode klubom i usklađuju njegov rad.

(5) Poslovníkom o radu klubova naroda svaki će klub urediti način svoga rada.

Član 10.

(1) Svaki klub naroda predlaže između svojih članova jednog kandidata za mjesto predsjedavajućeg ili zamjenika predsjedavajućeg Skupštine.

(2) Skupština jedinstvenim glasanjem potvrđuje kandidate nadpolovičnom većinom od ukupnog broja poslanika u Skupštini.

(3) Tri kandidata koja potvrdi Skupština sporazumno odlučuju ko će biti predsjedavajući Skupštine i sa tom odlukom upoznaju Skupštinu.

(4) U slučaju nepostizanja dogovora konačnu odluku o izboru predsjedavajućeg donosi Skupština kantona.

(5) Ako u Skupštini nema poslanika, odnosno kluba nekog od konstitutivnih naroda, mjesto zamjenika predsjedavajućeg Skupštine iz tog konstitutivnog naroda ostaje nepopunjeno.

3. Predsjedavajući Skupštine

Član 11.

(1) Predsjedavajući Skupštine ima pravo i dužnost da:

- a) predstavlja Skupštinu;
- b) učestvuje u pripremama, saziva i vodi sjednice Skupštine;
- c) učestvuje u pripremama, saziva i vodi sjednice Kolegija;
- d) inicira stavljanje na dnevni red sjednica Skupštine, Kolegija i radnih tijela pitanja iz nadležnosti Skupštine;
- e) osigurava poštivanje načela i odredbi ovog Poslovníka, stalnih radnih tijela Skupštine i Kolegija;
- f) osigurava realizovanje prava i dužnosti klubova naroda i klubova političkih stranaka tokom pripreme i održavanja sjednica Skupštine i Kolegija;
- g) osigurava realizovanje prava i dužnosti poslanika u pripremi sjednica Skupštine i Kolegija, kao i tokom sjednica;
- h) vodi sjednice u skladu sa odredbama ovog Poslovníka;
- i) potpisuje akta usvojena od Skupštine;

j) imenuje kandidata za mjesto mandatarata (Premijera) u skladu sa Ustavom Unsko-sanskog kantona.

k) predlaže dnevni red za sjednicu Skupštine i termin njenog održavanja.

l) koordinira rad radnih tijela Skupštine i suradnju Skupštine i njenih radnih tijela;

m) rukovodi i koordinira aktivnostima u pripremi sjednica Skupštine;

n) rukovodi i koordinira aktivnostima u pripremi dnevnog reda sjednica Skupštine.

Član 12.

(1) Predsjedavajući Skupštine u obavljanju svojih dužnosti obavlja redovne konsultacije sa svojim zamjenicima.

Član 13.

(1) Zamjenici predsjedavajućeg imaju prava i obavezu da redovno pomažu predsjedavajućem u obavljanju njegove dužnosti.

4. Kolegij Skupštine

Član 14.

(1) S ciljem unapređenja efikasnosti i usklađivanja rada, Skupština uspostavlja Kolegij Skupštine (u daljnjem tekstu: Kolegij), kojeg čine:

- a) predsjedavajući i zamjenici predsjedavajućeg Skupštine;
- b) predsjednici klubova poslanika u Skupštini i
- c) sekretar Skupštine.

Član 15.

(1) U okviru svojih prava i dužnosti, Kolegij:

- a) utvrđuje prijedlog godišnjeg i mjesečnog radnog plana Skupštine i njenih radnih tijela;
- b) osigurava realizovanje prava i dužnosti poslanika za pokretanje inicijativa za djelovanje Skupštine i ukupno obavljanje njihove funkcije i uloge;
- c) osigurava saradnju sa klubovima naroda i klubovima političkih stranaka i između njih;
- d) utvrđuje okvirni prijedlog dnevnog reda i dostavlja ga u prijedlogu Predsjedavajućem Skupštine
- e) donosi Pravilnik o izgledu, sadržaju i upotrebi poslaničke legitimacije na prijedlog Sekretara Skupštine.

Član 16.

(1) Kolegij radi u sjednicama.

(2) Sjednice Kolegija saziva i vodi predsjedavajući Skupštine, a u slučaju njegove spriječenosti, jedan od njegovih zamjenika, prema dogovoru između njih.

(3) Sjednicama Kolegija, po pozivu predsjedavajućeg ili na vlastiti zahtjev, prisustvuju premijer, ministri u Vladi i predstavnici kantonalnih ministarstava.

(4) Sjednicama Kolegija, po pozivu predsjedavajućeg ili na vlastiti zahtjev, mogu prisustvovati i drugi poslanici u Skupštini.

Član 17.

(1) Na sjednicama Kolegija vodi se skraćeni zapisnik.

(2) Zapisnik sa sjednica Kolegija redovno se dostavlja na uvid svim poslanicima preko klubova političkih stranaka.

(3) Sekretar Skupštine odgovoran je za vođenje zapisnika na sjednicama Kolegija.

(4) Sjednice Kolegija su javne.

5. Klubovi poslanika

Član 18.

(1) U Skupštini se formiraju klubovi konstitutivnih naroda, političkih stranaka, koalicija i nezavisnih kandidata (u daljnjem tekstu: klubovi poslanika), u svrhu olakšanja rada Skupštine i unapređenja međustranačke parlamentarne saradnje.

(2) Klubovi poslanika formiraju se kao mehanizam djelovanja poslanika i političkih stranaka u Skupštini.

(3) Klub može formirati politička stranka sa najmanje dva poslanika u Skupštini.

(4) Klub može formirati koalicija sa najmanje dva poslanika u Skupštini.

(5) Koalicioni klub formiraju poslanici koji su u Skupštinu izabrani sa zajedničke, koalicione izborne liste.

(6) Poslanici dvije ili više političkih stranaka koje u Skupštini imaju najmanje jednog izabranog poslanika, kao i poslanici-nezavisni kandidati, mogu formirati zajednički klub.

Član 19.

(1) Klubovi poslanika imaju predsjednika i zamjenika predsjednika koji predstavljaju klub, rukovode njegovim radom i organizuju rad kluba u skladu sa potrebama Skupštine.

(2) Klubovi rade prema samostalno urađenom poslovniku o radu poslaničkih klubova (u daljnjem tekstu: poslovnik poslaničkog kluba).

6. Radna tijela Skupštine - opće odredbe

Član 20.

(1) U svrhu olakšanja rada Skupštine i unapređenja efikasnosti i efektivnosti ukupnog

skupštinskog rada, Skupština ustanovljava svoja stalna, povremena i privremena radna tijela.

(2) Radna tijela formiraju se isključivo za razmatranje pitanja iz nadležnosti Skupštine, za razmatranje i davanje mišljenja i prijedloga na nacрте i prijedloge zakona i drugih akata koje Skupština donosi.

Član 21.

(1) Radna tijela daju mišljenja, podnose prijedloge i izvještavaju Skupštinu o pitanjima iz svog djelokruga.

(2) Radna tijela donose odluke samo o pitanjima u skladu sa ovim Poslovnikom ili za koja ih ovlasti Skupština.

(3) Sva radna tijela obrazuju se u skladu sa ovim Poslovnikom i na osnovu odluka Skupštine.

Član 22.

(1) Stalna radna tijela formiraju se, u principu prema stranačkom sastavu Skupštine.

(2) Prijedloge za članove stalnih radnih tijela podnose klubovi poslanika.

(3) Poslanik može biti član najmanje jednog stalnog radnog tijela.

Član 23.

(1) Stalna radna tijela u svom sastavu mogu imati članove koji nisu poslanici u Skupštini a koji predstavljaju relevantne stručnjake iz oblasti što je u nadležnosti radnog tijela.

(2) Vanskupštinski član radnog tijela može biti i osoba - predstavnik organizacije ili institucije relevantne za pitanja u nadležnosti tijela, a predložena od institucije.

(3) Broj vanskupštinskih članova stalnog radnog tijela ne može biti veći od 1/3 ukupnog broja članova tijela.

(4) Ukupan broj članova stalnog radnog tijela ne može biti veći od 9 članova.

Član 24.

(1) Stalna radna tijela imaju obavezu da razmatraju pitanja iz svoje nadležnosti koja su na dnevnom redu narednog zasjedanja Skupštine i o tome podnesu izvještaj na skupštinskom zasjedanju.

(2) Stalna radna tijela razmatraju pitanja iz svoje nadležnosti po nalogu Skupštine ili vlastitoj inicijativi.

(3) Stalna radna tijela vode zapisnik o svojim sastancima.

(4) Stalna radna tijela redovno izvještavaju Skupštinu o svom radu.

Član 25.

(1) Povremena radna tijela razmatraju pitanja iz nadležnosti Skupštine koja nisu kontinuirano predmet skupštinske rasprave ili odlučivanja.

(2) Povremena radna tijela imaju stalno članstvo a sastaju se po iskazanoj potrebi koju utvrđuje Skupština.

(3) Članovi povremenih radnih tijela biraju se između poslanika u Skupštini i odražavaju skupštinski sastav, u najvećoj mogućoj mjeri.

(4) Povremena radna tijela vode zapisnik o svojim sjednicama.

(5) Privremeno radno tijelo može imati do 5 članova.

Član 26.

(1) Privremeno radno tijelo Skupštine formira se u svrhu nadzora ili ispitivanja stanja vezanog isključivo za pitanje u nadležnosti Skupštine.

(2) Inicijativu za osnivanje privremenog radnog tijela Skupštini podnosi Kolegij ili najmanje 1 od ukupnog broja poslanika u Skupštini.

(3) Inicijativa mora sadržavati precizno definirano pitanje koje će biti pod nadzorom ili predmet ispitivanja stanja od privremenog radnog tijela.

Član 27.

(1) Privremeno radno tijelo može biti ustanovljeno isključivo na osnovu odluke Skupštine donesene većinom glasova od ukupnog broja poslanika u Skupštini.

(2) Odluka o osnivanju privremenog radnog tijela za nadzor ili ispitivanje stanja mora sadržavati: sastav tijela, precizno navedeno područje djelovanja, duljinu mandata privremenog tijela i ovlaštenja koja tijelo dobiva od Skupštine.

(3) Privremeno radno tijelo ne može imati mandat dulji od godinu dana od dana donošenja odluke o osnivanju.

(4) Mandat privremenog radnog tijela ne može prelaziti vremenski okvir mandata Skupštine.

Član 28.

(1) Privremeno radno tijelo može imati do 7 članova.

(2) U članstvu ovog tijela mogu biti i izvan-skupštinski predstavnici institucija ili organizacija relevantnih za predmet nadzora ili ispitivanja.

(3) Broj izvanskupštinskih članova ne može biti veći od 1/3 od ukupnog broja članova privremnog radnog tijela.

Član 29.

(1) Privremeno radno tijelo podnosi izvještaj o svom radu u toku mandata ako to zatraži Kolegij

Skupštine, jedan od klubova naroda, jedan od poslaničkih klubova ili najmanje 1 poslanika.

(2) Privremeno radno tijelo je obavezno podnijeti izvještaj Skupštini po završetku svog mandata.

(3) Izvještaj privremenog radnog tijela mora sadržavati i izdvojena mišljenja, ukoliko su bitni za proces odlučivanja u Skupštini.

(4) Skupština je obavezna održati raspravu o izvještaju, ako to radno tijelo zatraži.

Član 30.

(1) Privremeno radno tijelo ima predsjedavajućeg, imenovanog odlukom o osnivanju.

(2) Predsjedavajući ima i funkciju izvještača Skupštine o radu, nalazima, odlukama i preporukama radnog tijela.

(3) Predsjedavajući privremenog radnog tijela obavezan je pratiti poduzimanje akcija koje proizidu iz nalaza privremenog radnog tijela i o tome redovno obavještavati Skupštinu i nakon prestanka mandata privremenog radnog tijela.

Član 31.

(1) Stalna, povremena i privremena radna tijela rade u sjednicama.

(2) Sjednice stalnih, povremenih i privremenih radnih tijela saziva i njima rukovodi predsjedavajući tijela, prema odredbama ovog Poslovnika i poslovnika radnih tijela.

(3) U slučaju spriječenosti predsjedavajućeg radnog tijela ili njegovog odbijanja da sazove sjednicu, sjednicu tijela može sazvati zamjenik predsjedavajućeg, predsjedavajući Skupštine ili 1/3 članova radnog tijela.

(4) Sjednicama radnih tijela obavezno prisustvuju predstavnici predlagača materijala.

(5) Ako sjednici radnog tijela ne prisustvuje predstavnik predlagača materijala, taj materijal radno tijelo neće razmatrati, o čemu će izvjestiti Skupštinu.

(6) Na sjednicama se vodi zapisnik koji se predočava Skupštini i čini sastavni dio skupštinske arhive.

7. Stalna radna tijela Skupštine**Član 32.**

(1) Stalna radna tijela Skupštine su:

- a) Zakonodavno-pravna komisija;
- b) Komisija za izbor, imenovanja i finansijsko-administrativna pitanja Skupštine
- c) Komisija za budžet, ekonomsku i finansijsku politiku;
- d) Komisija za obrazovanje, kulturu, sport i mlade;

- e) Komisija za prostorno uređenje, zaštitu okoliša, stambeno komunalnu politiku i infrastrukturu;
- f) Komisija za pitanja zdravstva, boračka pitanja, rad i socijalnu politiku.

Član 33.

1a) Zakonodavno-pravna komisija broji 9 članova, 6 iz reda poslanika i 3 izvanskupštinskih predstavnika i odgovorna je za:

- a) razmatranje nacrtu i prijedloga zakona i drugih akata koje donosi Skupština u pogledu njihove usklađenosti sa nadređenim zakonskim aktima i podnošenje pismenog izvještaja o tome;
- b) praćenje procesa zakonodavne procedure kod donošenja zakona i drugih akata u nadležnosti Skupštine i davanje mišljenja u pismenom obliku;
- c) pribavljanje u pismenoj formi stavova klubova poslanika o nacrtu i prijedlogu zakona koji idu na skupštinsko razmatranje i dostavljanje stavova Kolegiju;
- d) razmatranje općtih akata organizacija i institucija na koje Skupština daje saglasnost i davanje mišljenja Skupštini u pismenom obliku, iz aspekta usklađenosti sa odnosnim zakonima;
- e) utvrđivanje i podnošenje Skupštini na uvid prečišćenih tekstove zakona i drugih akata koje donosi Skupština;
- f) pripremanje plana rada zakonodavne djelatnosti Skupštine i usklađivanje ukupnog plana rada Skupštine;
- g) praćenje implementacije odluka Skupštine i redovno izvještavanje Skupštine o tome, u roku zadatom za implementaciju;
- h) utvrđivanje odgovora ustavnim sudovima u slučajevima pokretanja postupka pred ustavnim sudovima;
- i) amandmansko djelovanje;
- j) obavljanje drugih poslova u skladu sa ovim Poslovnikom.

Član 34.

1b) Komisija za izbor i imenovanja i finansijsko-administrativna pitanja Skupštine broji 5 članova i dužna je da:

- a) razmatra pitanja vezana za izbor, imenovanja, potvrđivanja i razrješenja u nadležnosti Skupštine;
- b) priprema prijedloge, obrazloženja i potrebnu dokumentaciju za izbor, imenovanje, potvrđivanje ili razrješenje svih osoba nosilaca funkcija za čiji je izbor, imenovanje, potvrđivanje i razrješenje nadležna Skupština;
- c) prati primjenu propisanih procedura kod izbora, imenovanja, potvrđivanja i razrješenja u nadležnosti Skupštine;

- d) vodi proces unutar skupštinskih dogovora vezanih za izbor, imenovanje, potvrđivanje ili razrješenje nosilaca funkcija u nadležnosti Skupštine; i
- e) jednom godišnje podnosi Skupštini sumarni izvještaj o radu Komisije.
- f) priprema prijedlog budžeta Skupštine i njegovo podnošenje Vladi i Skupštini;
- g) prati realizaciju odobrenog budžeta Skupštine;
- h) daje prijedloge Skupštini za unapređenje administrativnog i finansijskog menadžmenta vezanog za rad Skupštine;
- i) priprema prijedloge za Skupštinu u pitanjima finansijskih naknada za poslanike i članove radnih tijela na koje članovi Skupštine imaju zakonsko pravo;
- j) priprema prijedloge akata kojima se uređuju naknade poslanika za njihov rad u Skupštini;
- k) utvrđuje prijedloga naknada za izvanskupštinske članove radnih tijela;
- l) daje Skupštini prijedloge za rješavanje drugih pitanja vezanih za budžet Skupštine.

Član 35.

1c) Komisija za budžet, ekonomsku i finansijsku politiku broji 9 članova, 6 iz reda poslanika i 3 izvanskupštinska predstavnika i nadležna je da razmatra:

- a) koncepciju i strategiju razvoja Unsko-sanskog kantona;
- b) osnove ekonomskog razvoja Unsko-sanskog kantona;
- c) ekonomski razvoj svih općina Kantona, a posebno onih koje zaostaju u ekonomskom razvoju;
- d) osiguranje uvjeta za ulaganje stranih investitora;
- e) prati realizaciju programa strateškog razvoja Kantona, te razmatra reviziju strategije razvoja;
- f) ostvaruje saradnju sa općinama Kantona, drugim kantonima i regijama radi unapređenja razvoja, usklađivanja planova, planiranja i realizacije programa od zajedničkog interesa;
- g) saraduje sa Vladom na kreiranju i implementaciji mjera finansijske politike podržavajuće za programe ekonomskog razvoja.
- h) razmatra akte koje donosi Skupština iz oblasti privatizacije, prati i analizira provođenje procesa privatizacije i predlaže Skupštini preduzimanje mjera.

Član 36.

1d) Komisija za obrazovanje, kulturu, sport i mlade broji 7 članova, 5 iz reda poslanika i 2 izvanskupštinska predstavnika i nadležna je da:

- a) razmatra opća akta iz djelokruga i nadležnosti ove komisije

- b) razmatra pitanja iz oblasti uspostave i razvoja infrastrukture javnih obrazovnih institucija na svim nivoima obrazovanja u nadležnosti Kantona i o tome daje mišljenje i prijedloge rješenja Skupštini;
- c) razmatra pitanja politike financiranja institucija javnog obrazovanja na nivou Kantona i o tome podnosi prijedloge Skupštini i resornom ministarstvu;
- d) prati primjenu pedagoških standarda;
- e) razmatra i daje prijedloge rješenja Skupštini u oblasti uspostave, razvoja i financiranja institucija kulture na nivou Kantona;
- f) razmatra i podnosi prijedloge Skupštini o pitanjima zaštite objekata kulturno-istorijskog naslijeđa;
- g) razmatra pitanja i daje prijedloge za razvoj i unapređenje javnih sportskih objekata;
- h) daje prijedloge za unapređenje učešća mladih u javnom životu;
- i) ostvaruje saradnju sa organizacijama mladih radi unapređenja položaja mladih i učešća u javnom životu i o tome podnosi izvještaj i daje prijedloge akcija Skupštine.

Član 37.

1e) Komisija za prostorno uređenje, zaštitu okoliša, stambeno-komunalnu politiku i infrastrukturu broji 7 članova, 5 iz reda poslanika i 2 izvanskupštinska predstavnika i ima nadležnost da:

- a) razmatranja i podnošenje prijedloga Skupštini u oblasti prostornog i urbanističkog planiranja na nivou Kantona;
- b) razmatra pitanja, davanje prijedloga iz oblasti komunalnih djelatnosti vezanih za organiziranje, razvoj, unapređenje i financiranje komunalnih usluga na nivou Kantona;
- c) daje prijedloge u području politike stambene izgradnje;
- d) daje mišljenja i prijedloge za financiranje održavanja i upravljanja stambenim zgradama;
- e) razmatra pitanja i daje Skupštini prijedloge za poduzimanje potrebnih akcija u oblasti zaštite čovjekove okoline, prirodnih resursa i prirodnog naslijeđa;
- f) razmatra i daje prijedloge vezane za sprečavanje zagađivanja okoliša, posebno zraka, tla i vode;
- g) razmatra i daje prijedloge u oblasti zaštite javnog zdravlja, posebno zaštite građana na području ispravnosti hrane i vode;
- h) razmatra i podnosi prijedloge Skupštini za poduzimanje akcija potrebnih za unapređenje zaštite potrošača na svim područjima pružanja usluga;

- i) poduzima mjere za unapređenje sistema edukacije građana iz oblasti zaštite okoliša, zaštite javne sigurnosti u oblasti zdravlja ljudi, te zaštite ispravnosti proizvodnje hrane.

Član 38.

1f) Komisija za zdravstvo, boračka pitanja, rad i socijalnu politiku broji 9 članova, 6 iz reda poslanika i 3 izvanskupštinska predstavnika i ima obavezu :

- a) pratiti i izvještavati Skupštinu o stanju u oblasti zapošljavanja, zaštite prava zaposlenih i nezaposlenih građana;
- b) davati Skupštini prijedloge mjera za povećanje zaposlenosti i unapređenje životnog standarda građana;
- c) davati prijedloge akcija za unapređenje socijalnog dijaloga i saradnje sa organizacijama za zaštitu prava na rad;
- d) razmatrati pitanja položaja, statusa i posebne zaštite boraca, ratnih vojnih invalida, članova porodica šehida, poginulih boraca i demobilisanih pripadnika Oružanih snaga BiH;
- e) razmatrati i davati prijedloge u oblasti zaštite javnog zdravlja, posebno zaštite građana na području ispravnosti hrane.

8. Povremena radna tijela Skupštine

Član 39.

Povremena radna tijela Skupštine su:

- a) Komisija za ustavna pitanja;
- b) Komisija za pravdu, ljudska prava, građanske slobode i jednakopravnost spolova;
- c) Mandatno-imunitetska komisija;
- d) Komisija za pitanja sigurnosti i nadzora zakonitosti rada
 - 1a) Komisija za ustavna pitanja nadležna je da:
 - a) prati i izvještava Skupštinu najmanje jednom godišnje o primjeni Ustava i procesu realizacije ustavnih prava građana i institucija;
 - b) inicira i daje prijedloge Skupštini za promjene i usklađivanje ustavnih odredbi sa promjenama u nadređenim ustavnim aktima;
 - c) priprema tekst prijedloga akata o izmjenama i dopunama kao i promjeni Ustava Kantona;
 - d) daje Skupštini mišljenje o prijedlozima promjena Ustava Federacije BiH;
 - e) prati ostvarivanja ravnopravnosti i ravnomjernosti upotrebe službenih jezika u BiH - bosanskog jezika, hrvatskog jezika i srpskog jezika, te, po potrebi predlaže postupke za njihovo ostvarivanje,
 - f) utvrđuje istovjetnost tekstova prijedloga normativno-pravnih i drugih akata koje usvaja Skupština,

- g) ocjenjuje usaglašenost tekstova sa standardno-jezičkim normama jezika na kome su napisani,
- h) rješava tekuća pitanja vezana za djelokrug komisije.
- i) obavlja druge poslove u skladu sa ovim Poslovníkom i potrebama Skupštine

1b) Komisija za pravdu, ljudska prava i građanske slobode i jednakopravnost spolova, broji 5 članova i dužna je da:

- a) razmatra predstavke i žalbe građana i građanskih udruženja, institucija i organizacija a koje se odnose na povrede ljudskih prava i građanskih sloboda od strane institucija i organizacija u nadležnosti Kantona i o tome izvještava Skupštinu i podnosioca, osim u slučajevima o kojima traje sudski postupak;
- b) radi na slučajevima predavki i žalbi koje se odnose na prava i dužnosti koje obavlja Kanton i njegovi organi, o tome obavještava podnosioca i Skupštinu sa prijedlogom rješenja za podnesene slučajeve;
- c) razmatra prijedloge građana, građanskih udruženja, institucija i organizacija o mjerama za unapređenje, zaštitu i promociju ljudskih prava i građanskih sloboda i o tome podnosi izvještaj podnosiocu i Skupštini sa prijedlogom akcija koje treba poduzeti;
- d) daje Skupštini prijedloge akcija za otklanjanje utvrđenih uzroka kršenja prava i sloboda;
- e) razmatra nacрте i prijedloge zakona i drugih akata Skupštine iz aspekta poštivanja osnovnih ljudskih prava i građanskih sloboda i o tome daje mišljenje nadležnim radnim tijelima Skupštine a po potrebi i Skupštini;
- f) saraduje i daje mišljenje i prijedloge drugim radnim tijelima Skupštine iz aspekta zaštite prava i sloboda o pitanjima iz nadležnosti tih tijela.
- g) radi na slučajevima predavki vezanih za diskriminaciju po osnovu poslova zbog koje se pojedinkama/cima otežava ili negira priznanje uživanja ili ostvarivanja ljudskih prava i sloboda u političkom, obrazovnom, ekonomskom, socijalnom, kulturnom, sportskom, građanskom i svakom drugom području javnog života.

1c) Mandatno-imunitetska komisija broji 5 članova i ima obavezu da:

- a) razmatra pitanja u vezi sa primjenom imuniteta poslanika u Skupštini
- b) obavještava Skupštinu o slučajevima koji povlače prestanak mandata poslanika
- c) vrši poslove verifikacije mandata poslanika u Skupštini

- d) vrši i druge poslove u vezi sa ovim pitanjem utvrđene zakonom i ovim Poslovníkom

1d) Komisija za pitanja sigurnosti i nadzora zakonitosti rada nadležna je da:

- a) razmatra pitanja sistema i politike u oblasti sigurnosti u okviru prava i dužnosti Skupštine i s tim u vezi daje mišljenja i prijedloge Skupštini i predlaže mjere uspostavljanja nadzora policijskih snaga, te organizovanje, vođenje i razvoj sigurnosti Kantona,
- b) razmatra nacрте i prijedloge zakona i drugih općih akata kojima se reguliše oblast sigurnosti Kantona i zaštita Ustava i zakonom utvrđenih prava čovjeka i građana, i o tome daje mišljenje i prijedloge Skupštini,
- c) ostvaruje kontrolu zakonitosti rada policije, organa gonjenja i kantonalnih organa uprave sa stanovišta poštovanja Ustavom i zakonom utvrđenih prava čovjeka i građanina.
- d) Može provoditi istrage i u tu svrhu zahtijevati svjedočenja, dokaze i dokumente.

9. Privremena radna tijela Skupštine

Član 40.

(1) Privremena radna tijela Skupštine mogu biti formirana prema odredbama ovog Poslovníka za pitanja:

- a) ispitivanja teških kršenja ljudskih prava i građanskih sloboda od strane institucija i organa Kantona;
- b) ispitivanja problema sukoba interesa od strane poslanika u Skupštini;
- c) slučajeve nadzora i koordinacije djelovanja u situacijama elementarnih nepogoda, jakog ugrožavanja sigurnosti javnog zdravlja, ugrožavanja okoliša i slično.

III - NAČIN RADA SKUPŠTINE

1. Program rada

Član 41.

(1) Skupština donosi program rada za narednu godinu do kraja tekuće godine.

(2) Program rada sadrži zadatke Skupštine, koji proizilaze iz Ustava, zakona, planskih dokumenata Kantona, kao i druge poslove i zadatke u nadležnosti Skupštine;

(3) Program rada uključuje osnovni sadržaj, način izvršavanja, nosioce poslova, rokove za razmatranje pojedinih pitanja na sjednicama Skupštine i procedure donošenja odnosnih akata.

Član 42.

(1) U pripremama za izradu programa predsjedavajući, njegovi zamjenici i sekretar Skupštine pribavljaju prijedloge i mišljenja o pitanjima koja treba unijeti u program rada od poslanika, radnih tijela Skupštine, Vlade, općinskih vijeća, kantonalnih organa i organizacija, te građana i udruženja građana.

(2) Na osnovu primljenih prijedloga i sugestija Kolegij priprema i utvrđuje prijedlog programa rada Skupštine koji se upućuje Skupštini na razmatranje

Član 43.

(1) Skupština povremeno, a najmanje dva puta godišnje, razmatra ostvarenje programa rada i preuzima potrebne mjere za njegovo izvršenje.

Član 44.

(1) Program rada Skupštine objavljuje se u "Službenom glasniku Unsko-sanskog kantona".

2. Sjednice Skupštine**Član 45.**

(1) Skupština radi u sjednicama.

(2) Sve sjednice Skupštine u pravilu su javne.

Član 46.

(1) Skupština može održavati redovne, vanredne, tematske i svečane sjednice, te godišnje i izvještajne sjednice.

(2) Skupština će povodom značajnih datuma održati svečane sjednice.

(3) Izuzetno, u okolnostima opasnosti po javnu sigurnost i sigurnost građana širih razmjera, elementarnih nepogoda, velikih šteta za imovinu, epidemija i slično, predsjedavajući može da sazove sjednicu u kraćim rokovima od onih predviđenih ovim Poslovnikom, a dnevni red za ovu sjednicu predlaže se na samoj sjednici, koja je hitnog karaktera.

Član 47.

(1) Redovne sjednice Skupštine održavaju se radi:

- a) podnošenja nacrtu zakona i rasprave o nacrtima;
- b) rasprave o prijedlozima zakona i usvajanja prijedloga zakona;
- c) rasprave i donošenja odluke vezanih za izvještaj o izvršenju budžeta Kantona za proteklu godinu;
- d) rasprave i usvajanja smjernica Skupštine za izradu nacrtu budžeta za narednu godinu;
- e) rasprave o nacrtu budžeta Kantona za narednu godinu;
- f) podnošenja izvještaja o implementaciji odluka Skupštine između dvije sjednice;

g) podnošenja kratkog izvještaja o radu Vlade i njenih organa između dvije radne sjednice Skupštine;

h) postavljanja zastupničkih pitanja;

i) rasprave o pitanjima iz nadležnosti Skupštine;

j) podnošenja prijedloga rješenja za pitanja iz rasprave, rasprave o prijedlozima, odabir rješenja;

k) usvajanja plana imlementacije za odabrana rješenja;

(1) rasprave i podnošenje prijedloga o programu rada Skupštine za narednu godinu.

(2) Godišnja sjednica Skupštine održava se jednom godišnje, u decembru, radi:

a) donošenja odluke o izvještaju o implementaciji ciljeva i politike Skupštine za proteklu godinu;

b) prezentacije ciljeva i politike Kantona za narednu godinu;

c) usvajanja programa rada Skupštine i Vlade Kantona za narednu godinu;

d) rasprave i usvajanja budžeta Kantona za narednu godinu i Zakona o izvršenju budžeta za narednu godinu.

3. Sazivanje sjednice**Član 48.**

(1) Sjednice Skupštine saziva predsjedavajući Skupštine, a u slučaju njegove spriječenosti, jedan od njegovih zamjenika.

(2) U slučaju odbijanja predsjedavajućeg da sazove sjednicu Skupštine, sjednicu može sazvati jedan od njegovih zamjenika, a ako to odbiju i oba zamjenika, sjednicu može sazvati pismeno ovlašteni predstavnik najmanje 1/3 poslanika, uz stručnu pomoć sekretara Skupštine.

Član 49.

(1) U slučaju iz stava (2) čl. 48. ovog Poslovnika, Kolegij Skupštine obavezan je da na prvoj narednoj sjednici Skupštine kao prvu tačku dnevnog reda stavi raspravu o odgovornosti predsjedavajućeg, odnosno njegovih zamjenika, u procesu odbijanja sazivanja sjednice.

Član 50.

(1) Poziv za radne sjednice Skupštine upućuje se poslanicima, Vladi i ostalim učesnicima u sjednici, skupa sa prijedlogom dnevnog reda i materijalima po pojedinim tačkama dnevnog reda, najmanje 7 dana prije održavanja sjednice.

(2) Poziv za godišnju sjednicu Skupštine, skupa sa prijedlogom dnevnog reda i materijalima po pojedinim tačkama, dostavlja se najkasnije petnaest dana prije održavanja sjednice.

4. Dnevni red sjednica Skupštine

Član 51.

(1) Prijedlog dnevnog reda sa planom rada radne sjednice priprema stručna služba Skupštine a utvrđuje Kolegij na svojim sjednicama i u formi prijedloga dostavlja predsjedavajućem Skupštine.

(2) Zahtjev za uvrštavanjem na dnevni red sjednice određenog pitanja i izmjenu dnevnog reda ima pravo podnijeti svaki poslanik, predsjedavajući svakog radnog tijela Skupštine, svaki poslanički klub, svaki od klubova naroda, premijer ili ovlaštenu predstavnik Vlade.

Član 52.

(1) Zahtjevi iz prethodnog člana dostavljaju se predsjedavajućem Skupštine, u pismenoj formi i sa obrazloženjem, najkasnije 4 dana prije održavanja sjednice.

Član 53.

(1) Dnevni red sjednice utvrđuje se, na osnovu prijedloga Kolegija Skupštine i zahtjeva podnesenih u skladu sa čl. 51. i 52., na početku sjednice većinom glasova od ukupnog broja poslanika u Skupštini.

(2) Tokom sjednice ne može biti podnešen zahtjev za izmjenama dnevnog reda.

5. Kvorum za sjednice Skupštine

Član 54.

(1) Kvorum svih sjednica Skupštine čini natpolovična većina svih poslanika u Skupštini.

(2) Na temelju utvrđene evidencije od strane stručne službe Skupštine, predsjedavajući Skupštine konstatira da postoji kvorum i o tome obavještava poslanike.

6. Mehanizam zaštite vitalnog nacionalnog interesa

Član 55.

(1) U slučajevima koji se odnose na usvajanje zakona, drugih propisa ili akata za koje se tvrdi da spadaju u listu vitalnih nacionalnih interesa, primjenjuje se procedura koja proizilazi iz Ustava i ovog Poslovnika.

Član 56.

(1) Lista vitalnih nacionalnih interesa utvrđena je Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine.

Član 57.

(1) Ako najmanje dvojica od predsjedavajućeg i njegovih zamjenika Skupštine tvrde da neki zakon, drugi propis ili akt Skupštine spada u listu vitalnih nacionalnih interesa iz prethodnog člana, za njegovo usvajanje potrebna je većina glasova unutar

svakog od klubova konstitutivnih naroda zastupljenih u Skupštini.

Član 58.

Predsjedavajući i njegovi zamjenici dužni su odlučiti o tome da li neki zakon, drugi propis ili akt Skupštine spada u listu vitalnih nacionalnih interesa u roku od sedam dana od dana kada je postavljena takva tvrdnja.

Član 59.

(1) Ako samo predsjedavajući ili samo jedan od njegovih zamjenika tvrdi da neki zakon, drugi propis ili akt Skupštine spada u listu vitalnih nacionalnih interesa, dvotrećinska većina odgovarajućeg kluba naroda može proglasiti da je riječ o pitanju sa liste vitalnih nacionalnih interesa.

(2) Kada dvotrećinska većina jednog od klubova naroda odluči da se neki zakon, drugi propis ili akt Skupštine odnosi na vitalni nacionalni interes, za usvajanje tog zakona, propisa ili akta Skupštine potrebna je većina glasova unutar svakog kluba naroda zastupljenih u Skupštini.

(3) Ukoliko se većina iz prethodnog stava ne može postići, pitanje se prosljeđuje Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine koji donosi konačnu odluku da li se predmetni zakon, propis ili akt Skupštine odnosi na vitalni nacionalni interes konstitutivnog naroda.

(4) Ukoliko dođe do ispravke zakona, propisa ili akta putem amandmana, klub naroda može odustati od tvrdnje o vitalnom nacionalnom interesu, i tada se zakon, propis ili akt usvaja propisanom većinom.

Član 60.

(1) Ako Ustavni sud odluči da se radi o vitalnom interesu, predmetni zakon, propis ili drugi akt Skupštine smatra se neusvojenim, a dokument se vraća predlažaču koji treba pokrenuti novu proceduru.

(2) U sučaju iz prethodnog stava, predlažać ne može podnijeti isti tekst zakona, propisa ili drugog akta Skupštine.

Član 61.

(1) Ako Ustavni sud odluči da se ne radi o vitalnom nacionalnom interesu, zakon, propis ili drugi akt Skupštine smatra se usvojenim, odnosno usvaja se prostom većinom glasova poslanika.

7. Tok sjednice

Član 62.

(1) Nakon utvrđivanja kvoruma sjednice, a prije utvrđivanja dnevnog reda Skupština raspravlja i usvaja zapisnik sa prethodne sjednice.

(2) U raspravi o dnevnom redu može učestvovati svaki poslanik i to jednom u trajanju do 3 minute.

(3) Po usvojenom dnevnom redu, Skupština glasanjem potvrđuje prihvatanje zapisnika sa prethodne sjednice.

(4) Predsjedavajući vodi nastavak sjednice u skladu sa dnevnim redom sjednice.

Član 63.

(1) Na sjednici se raspravlja o svakom pitanju dnevnog reda prije nego što se o njemu odlučuje, osim ako ovim Poslovníkom nije drugačije propisano.

Član 64.

(1) Poslanik može da govori pošto zatraži i dobije riječ od predsjedavajućeg i to samo o pitanju o kome se raspravlja, ne duže od 10 minuta.

(2) Predsjedavajući daje riječ poslanicima po redu kojim su se prijavili.

(3) Ukoliko se poslanik udalji od tačke dnevnog reda o kojoj se vodi rasprava, predsjedavajući će ga upozoriti, a ako se i poslije upozorenja ne pridržava tačke dnevnog reda, predsjedavajući će mu oduzeti riječ.

Član 65.

(1) Prijava za učešće u raspravi može se podnijeti do zaključenja rasprave.

Član 66.

(1) Poslanik može zatražiti riječ da bi ispravio krivi navod i dobiva riječ odmah.

(2) Ispravka krivog navoda ne može trajati duže od tri minute.

Član 67.

(1) Poslanik može zatražiti pravo na repliku da bi ispravio navod koji može izazvati nesporazum ili zahtjeva objašnjenje.

(2) Predsjedavajući će replikantu dati riječ odmah po završetku izlaganja govornika koji je izazvao repliku, a ista može trajati najduže tri minute.

(3) Replika istom govorniku po istom pitanju od strane jednog poslanika dozvoljena je najviše dva puta i ne može trajati duže od tri minuta.

Član 68.

(1) Poslaniku koji želi da govori o povredi Poslovníka, ili o nepridržavanju dnevnog reda, predsjedavajući daje riječ čim je ovaj zatraži.

(2) Izlaganje po prigovoru ne može trajati duže od tri minute.

(3) Poslije iznesenog prigovora predsjedavajući daje objašnjenje.

Član 69.

(1) Red na sjednicama održava predsjedavajući Skupštine.

(2) Za povredu reda na sjednici smatra se:

- a) nepridržavanje odredbi Poslovníka;
- b) nekorektno i nedolično ponašanje prema učesnicima i prisutnima na sjednici;
- c) ometanje normalnog rada na sjednici.

(3) Za povredu reda na sjednici predsjedavajući može opomenuti poslanika, oduzeti mu riječ, a ukoliko ovaj nastavi sa povredom reda, može ga udaljiti sa sjednice.

Član 70.

(1) Pauze tokom sjednice, do 30 minuta, može tražiti poslanički klub, klub naroda, ili grupa od 1/3 poslanika.

(2) Zahtjev za pauzama do 30 min. odobrava predsjedavajući, bez izjašnjavanja Skupštine.

(3) Zahtjev za pauzom dužom od 30 minuta može biti odobren većinskom odlukom Skupštine.

8. Način odlučivanja

Član 71.

(1) Odlučivanje na sjednicama Skupštine vrši se glasanjem i u pravilu ono je javno, osim ako Ustavom, zakonom ili ovim Poslovníkom nije utvrđena obaveza tajnog glasanja.

(2) Na prijedlog poslanika Skupštine ili kluba poslanika Skupština može donijeti odluku da se po određenoj tački dnevnog reda odlučivanje vrši tajnim glasanjem

Član 72.

(1) Glasanje se obavlja podizanjem ruke/kartona - aklamacijom ili pojedinačnim izjašnjavanjem svakog poslanika.

Član 73.

(1) Poslanici glasaju tako što se izjašnjavaju za prijedlog ili protiv prijedloga ili se uzdržavaju od glasanja u odnosu na prijedlog.

(2) Svi poslanici koji su prisutni u trenutku glasanja, dužni su se izjasniti na jedan od načina iz prethodnog stava.

(3) Prije početka glasanja predsjedavajući će uz pomoć stručne službe utvrditi tačan broj prisutnih poslanika.

Član 74.

Svi akti Skupštine donose se nadpolovičnom većinom od ukupnog broja poslanika u Skupštini, ukoliko Ustavom ili zakonom nije drugačije propisano.

Član 75.

(1) Kada postoji sumnja u regularnost brojanja glasova, pristupa se pojedinačnom izjašnjavanju poslanika.

(2) Zahtjev za pojedinačnim izjašnjavanjem poslanika može podnijeti bilo koji od poslanika.

(3) U slučaju iz prethodnog stava, sekretar Skupštine pojedinačno proziva poslanike i bilježi njihov glas.

Član 76.

(1) Ako se glasanje obavlja tajno, Skupština će posebnim zaključkom odrediti način i tok ovakvog glasanja.

9. Zapisnici**Član 77.**

(1) Sjednice Skupštine imaju cjelovit tonski zapis, a po mogućnosti i potpun video zapis.

(2) Na osnovu tonskog zapisa izrađuje se transkript toka sjednice.

Član 78.

(1) Na osnovu transkripta zapisnika sačinjava se skraćeni zapisnik sa sjednica Skupštine.

(2) Skraćeni zapisnik sadrži:

- a) dnevni red sjednice na koju se odnosi;
- b) popis svih razmatranih akata;
- c) rezultate glasanja;
- d) pregled donešenih akata;
- e) pregled diskutanata.

(3) Skraćeni zapisnik dostavlja se svim poslanicima i Vladi.

Član 79.

(1) Svi tonski zapisi, video zapisi, transkripti i zapisnici se čuvaju u arhivi Skupštine, za njih je odgovoran sekretar Skupštine, a dostupni su na uvid javnosti.

(2) Stenogram sjednice dostavlja se klubovima političkih stranaka.

IV - DUŽNOSTI, ULOGE I PRAVA POSLANIKA**Član 80.**

(1) Poslanici u Skupštini Kantona biraju se u skladu sa Izbornim zakonom BiH.

(2) Mandat poslanika traje 4 godine.

Član 81.

(4) Poslanicima se izdaje poslanička legitimacija.

Član 82.

(1) Poslanik ima dužnost da prisustvuje sjednicama Skupštine, sjednicama radnih tijela čiji je član, te učestvuje u njihovom radu i odlučivanju.

(2) Da bi odgovornije i potpunije obavljao svoju dužnost poslanik može prisustvovati sjednicama radnih tijela Skupštine kojima nije član, bez prava odlučivanja.

(3) Poslanik ima pravo da na vlastiti zahtjev dobije informacije i materijale za sjednice radnih tijela kojima nije član.

Član 83.

(1) Poslanik koji je spriječen da prisustvuje sjednici Skupštine ili radnog tijela čiji je član, dužan je o tome pismeno izvijestiti predsjedavajućeg Skupštine, odnosno radnog tijela.

(2) Pismena obavijest je nužna i u slučajevima kada poslanik mora napustiti sjednicu prije njenog kraja.

Član 84.

(1) Poslanik ima pravo i dužnost da:

- a) pokreće inicijative za donošenje odluka i zakona u nadležnosti Skupštine;
- b) da pokreće inicijative za donošenje drugih akata u nadležnosti Skupštine;
- c) da pokreće rasprave o pitanjima u kojima je Skupština nadležna;
- d) da u roku predviđenom ovim Poslovníkom dobije sve informacije i materijale vezane za rad Skupštine i njenih tijela.

Član 85.

(1) Poslanici kao izabrani zvaničnici, u vrijeme obavljanja javne funkcije primaju plaću i naknade u skladu sa zakonom i drugim aktima.

Član 86.

(1) Poslanik uživa imunitet za svoj rad u Skupštini, u skladu sa odredbama Zakona o imunitetu Federacije Bosne i Hercegovine.

Član 87.

(1) Poslaniku prestaje mandat na način propisan Izbornim zakonom BiH.

V - JAVNOST RADA SKUPŠTINE**Član 88.**

(1) Rad Skupštine je u pravilu javan.

(2) Skupština obezbjeđuje javnost rada blagovremenim, potpunim i objektivnim informisanjem javnosti o svom radu.

Član 89.

(1) Skupština obezbjeđuje svim sredstvima javnog informisanja, pod jednakim uslovima, pristup informacijama kojima raspolaže, a naročito omogućava pristup skupštinskim materijalima, izdaje službena saopćenja i organizuje konferencije za štampu po potrebi

(2) Pristup informacijama iz prethodnog stava može biti uskraćen samo ako one predstavljaju državnu, vojnu, službenu ili poslovnu tajnu na način propisan zakonom ili drugim propisima donesenim na osnovu zakona.

Član 90.

(1) Građanima i predstavnicima sredstava javnog informisanja osigurava se slobodan pristup sjednicama Skupštine u za njih posebno rezervisanom prostoru, kako to utvrdi Kolegij i u skladu sa prostornim mogućnostima.

Član 91.

(1) Sjednica ili dio sjednice na kojoj se razmatraju pitanja regulisana stavom (2) člana 93. biće održana bez prisustva sredstava javnog informisanja i zatvorena za javnost.

(2) U slučaju iz prethodnog stava predsjedavajući je dužan javnosti obrazložiti razloge zatvaranja sjednice Skupštine.

Član 92.

(1) Sjednice komisija Skupštine u pravilu su otvorene za javnost.

(2) Izuzetno, sjednice ili dijelovi sjednica komisija mogu biti zatvoreni za javnost ako se odnose na razmatranje pitanja ili saslušanja vezana za rad ili uz prisustvo predstavnika organa vlasti, stručnjaka ili poslanika posebnih socijalnih interesa.

(3) U slučaju iz stava (1) ovog člana predstavnicima sredstava javnog informisanja i građanima biće omogućeno prisustvovanje u skladu sa prostornim mogućnostima.

Član 93.

(1) Gost na sjednicama skupštine ima pravo da:

- a) pošto zatraži da dobije riječ od predsjedavajućeg i to samo o pitanju o kome se raspravlja, ne duže od 10 minuta
- b) iznosi ekspertsko mišljenje na osnovu odobrenja Kolegija i
- c) daje prijedloge Skupštini za rješavanje određenih pitanja na osnovu poziva Skupštine.

Član 94.

(1) Sekretar Skupštine dužan je organizovati rad službe Skupštine na način koji omogućava da se brzo i efikasno obrade svi zahtjevi koji su Skupštini

upućeni po osnovu Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine.

VI - AKTA SKUPŠTINE**1. Opće odredbe o aktima****Član 95.**

(1) Skupština donosi Ustav, zakone, kantonalni budžet i izvještaj o izvršenju budžeta, prostorni plan Kantona, Poslovnik Skupštine, odluke i zaključke, deklaracije, rezolucije, preporuke i smjernice i daje autentična tumačenja zakona ili drugog akta.

Član 96.

(1) Kad Skupština vrši izmjene ili dopune općih akata Skupštine, zakon mijenja ili dopunjuje zakonom, a ostala opća akta, osim zaključka, odlukom.

(2) Autentično tumačenja se ne može mijenjati ili dopunjavati.

Član 97.

(1) Odluka je skupštinski akt koji se donosi radi izvršavanja ili konkretizacije Ustava, zakona ili drugih općih akata ili njihovih pojedinih dijelova.

(2) Odlukom se odlučuje i o drugim pravima i obavezama Skupštine kada je to Ustavom, zakonom, drugim općim aktom ili ovim Poslovnikom određeno.

Član 98.

(1) Zaključkom Skupština odlučuje o svom radu i o radu radnih tijela Skupštine i službe Skupštine.

(2) Zaključkom Skupština može zauzeti stav o pitanju koje razmatra, uključujući utvrđivanje obaveza za Vladu i kantonalne organe uprave u pogledu pripreme zakona ili drugih propisa i općih akata ili vršenja drugih poslova iz njihovog djelokruga.

(3) Radna tijela Skupštine donose zaključke iz svog domena rada.

Član 99.

(1) Deklaracijom se izražava stav Skupštine o političkim pitanjima i drugim bitnim pitanjima od interesa za Kanton, Federaciju Bosne i Hercegovine ili Bosnu i Hercegovinu.

Član 100.

(1) Rezolucijom se utvđuje političko djelovanje u svim ili pojedinim oblastima iz djelokruga Skupštine.

(2) Rezolucijom se daju i političke smjernice za rad Vlade, kao i drugih kantonalnih organa i organizacija.

Član 101.

(1) Preporukom se izražava mišljenje Skupštine u vezi sa usklađivanjem odnosa i razvijanjem

međusobne saradnje organizacija i zajednica o pitanjima od kantonalnog interesa.

Član 102.

(1) Smjernicama se utvrđuju obaveze Vlade i kantonalnih organa uprave u vezi sa politikom izvršavanja zakona i drugih propisa i općih akata, te se usmjerava njihov rad.

Član 103.

(1) Akte koji su donoseni na sjednici Skupštine potpisuje predsjedavajući Skupštine.

Član 104.

(1) Izvornikom zakona, odnosno drugog propisa ili općeg akta Skupštine smatra se onaj tekst zakona odnosno drugog propisa ili općeg akta koji je usvojen na sjednici Skupštine.

Član 105.

(1) Na izvornike zakona i drugih akata stavlja se pečat Skupštine.

(2) Izvornici zakona i drugih akata Skupštine čuvaju se u Skupštini.

(3) O izradi izvornika, stavljanju pečata na njih, njihovom čuvanju i evidenciji stara se sekretar Skupštine.

Član 106.

(1) Zakon i drugi akti Skupštine objavljuju se u "Službenim glasniku Unsko-sanskog kantona", na bosanskom jeziku, hrvatskom jeziku, srpskom jeziku na ćirilicnim i latinicnim pismu.

(2) Zaključci doneseni na sjednici Skupštine dostavljaju se zainteresovanim organima i organizacijama.

(3) O objavljivanju zakona i drugih akata Skupštine, kao i zaključaka donesenih na sjednici Skupštine, stara se sekretar Skupštine.

(4) zaključke i ostala akta donešena na sjednici Skupštine dostavljaju se organima i drugim subjektima na koje se odnose.

2. Postupak za donošenje zakona

a) Inicijativa za donošenje zakona

Član 107.

(1) Inicijativu za donošenje zakona može pokrenuti svaki poslanik Skupštine, radno tijelo Skupštine, Vlada, ministarstva i ostali kantonalni organi, kantonalna javna preduzeća, ustanove i druga pravna lica, općinska vijeća, kao i građani i njihova udruženja.

(2) Inicijativa za donošenje zakona dostavlja se predsjedavajućem Skupštine.

Član 108.

(1) Inicijativu za donošenje zakona predsjedavajući Skupštine dostavlja Zakonodavno-pravnoj komisiji Skupštine i Vladi Kantona na mišljenje.

(2) Po pribavljenim mišljenjima Zakonodavno-pravne komisije i Vlade, Skupština na sjednici donosi zaključak kojim se inicijativa prihvata ili se odbija i određuje način pripreme i nosioce izrade nacrt zakona.

(3) Bilo da inicijativu prihvati ili odbije, Skupština će svoj zaključak dostaviti podnosiocu inicijative.

b) Prethodni postupak

Član 109.

(1) Prije podnošenja nacrt zakona, predlagač može podnijeti teze za izradu zakona, radi prethodne rasprave o potrebi donošenja zakona, o osnovnim pitanjima koje treba urediti zakonom i o načelima na kojima treba odnose urediti zakonom.

Član 110.

(1) Skupština prethodno ocjenjuje da li će razmatrati teze za izradu zakona ili će zaključkom obavezati predlagača da odmah pripremi nacrt zakona.

(2) Ako Skupština prihvati da razmatra teze za izradu zakona, zaključkom utvrđuje potrebu donošenja zakona, načela na kojima treba da se zasniva nacrt zakona i osnovna pitanja koja treba urediti zakonom.

c) Nact zakona

Član 111.

(1) Postupak za donošenje zakona obuhvata razmatranje nacrt i prijedloga zakona, ako ovim Poslovníkom nije drugačije propisano.

Član 112.

(1) Nacrt zakona može podnijeti svaki poslanik, radno tijelo Skupštine ili Vlada Kantona.

Član 113.

(1) Nacrt zakona treba da bude izrađen tako da su u njemu formulisana, u vidu pravnih odredaba, rješenja koja se predlažu.

(2) Pojedine odredbe mogu se dati u jednoj ili više alternativa.

(3) Nacrt zakona treba da sadrži obrazloženje u kome se navode ustavni osnov za donošenje zakona, razlozi zbog kojih treba donijeti zakon, načela na kojima se zakon temelji, objašnjenje pravnih rješenja sadržanih u nacrtu, financijska i druga sredstva potrebna za sprovođenje zakona i način njihovog obezbjeđenja i mišljenja kantonalnih

organa i organizacija koji su u toku izrade nacrtu konsultovani, sa razlozima zbog kojih su ona uvrštena u nacrt ili odbijena.

(4) Kad se nacrtom zakona vrše izmjene ili dopune zakona, uz nacrt se prilaže i tekst odredaba zakona koje se mijenjaju, odnosno dopunjuju.

Član 114.

(1) Nacrt zakona dostavlja se predsjedavajućem Skupštine i njegovim zamjenicima.

(2) Predsjedavajući Skupštine upućuje nacrt poslanicima radi razmatranja u komisijama, klubovima poslanika, klubovima naroda i drugim radnim tijelima Skupštine.

(3) Nacrt zakona predsjedavajući Skupštine dostavlja i Vladi radi davanja mišljenja u slučajevima kada nacrt nije utvrdila Vlada.

Član 115.

(1) Nacrt zakona pretresa se na sjednici Skupštine po isteku roka od 7 dana od dana dostavljanja poslanicima.

(2) U roku iz prethodnog stava, Zakonodavno-pravna komisija i druga nadležna tijela Skupštine dužna su razmotriti nacrt i o tome dostaviti izvještaj Skupštini sa mišljenjima, primjedbama i prijedlozima.

Član 116.

(1) Pretres nacrtu zakona na sjednici Skupštine je, po pravilu, jedinstven.

(2) Skupština može odlučiti da pretres nacrtu zakona obuhvata opći pretres i pretres u pojedinostima.

(3) U općem pretresu poslanici iznose mišljenja o tome da li je potrebno donijeti zakon, o načelima na kojima zakon treba da se zasniva i da li su ta načela dosljedno sprovedena u nacrtu.

(4) U pretresu u pojedinostima raspravlja se o pojedinim rješenjima nacrtu.

Član 117.

(1) Ako Skupština ocijeni da nije potrebno da se zakon donese, zaključkom odbija nacrt i taj zaključak dostavlja podnosiocu nacrtu i podnosiocu inicijative.

(2) Zaključak iz prethodnog stava sadrži razloge koji su naveli Skupštinu da donese ovakvu ocjenu i odbije nacrt.

Član 118.

(1) Ako Skupština ocijeni da se nastavi postupak donošenja zakona, ona će po završenom pretresu zaključkom utvrditi svoje stavove i primjedbe na nacrt zakona i dostaviti ih podnosiocu nacrtu da ih uzme u obzir prilikom izrade prijedloga zakona.

d) Javna diskusija o nacrtu zakona, drugog propisa ili općeg akta

Član 119.

(1) Kada Skupština ocijeni da se zakon u izradi bavi pitanjima koja su posebno značajna za građane, preduzeća, ustanove i druge organizacije i zajednice, te da je potrebno izvršiti šire konsultacije, Skupština zaključkom odlučuje da se o nacrtu zakona ili pojedinim pitanjima iz tog nacrtu otvori javna rasprava.

(2) Skupština može donijeti odluku iz prethodnog stava na inicijativu predlagača zakona, klubova poslanika ili Vlade ukoliko ona nije predlagač zakona.

Član 120.

(1) Zaključak o otvaranju javne rasprave sadrži odredbe o subjektima koji će organizovati i provesti raspravu, obimu rasprave, kao i načinu financiranja i roku za njeno provođenje.

(2) O rezultatima javne rasprave Skupštini se podnosi izvještaj koji sadrži primjedbe, prijedloge i mišljenja.

Član 121.

(1) Predlagač zakona dužan je da prilikom izrade prijedloga zakona uzme u obzir primjedbe, prijedloge i mišljenja sadržana u izvještaju o javnoj raspravi, kao i da obrazloži razloge zbog kojih nije pojedine primjedbe, prijedloge ili mišljenja uvrstio u prijedlog zakona.

(2) Izuzetno, ako je radno tijelo koje podnosi izvještaj o rezultatima javne rasprave istovremeno i predlagač zakona, može zajedno sa izvještajem dostaviti prijedlog zakona, a Skupština će na istoj sjednici razmatrati izvještaj i prijedlog zakona.

Član 122.

(1) Odredbe ovog Poslovnika koje se odnose na javnu raspravu o nacrtu zakona, shodno se primjenjuju i na javnu raspravu o nacrtima drugih propisa ili općih akata Skupštine.

e) Prijedlog zakona

Član 123.

(1) Prijedlog zakona podnosi se u obliku u kome se donosi zakon.

(2) Obrazloženje prijedloga sadrži, pored pitanja iz člana 116. stav (3) ovog Poslovnika, objašnjenja važnih pravnih instituta, izmjene i dopune koje su izvršene u odnosu na nacrt zakona, primjedbe i prijedloge na nacrt zakona koji nisu prihvaćeni i iz kojih razloga, kao i druge značajne okolnosti u vezi sa pitanjima koja se zakonom uređuju.

Član 124.

(1) O načinu podnošenja prijedloga zakona, njegovog upućivanja Skupštini, drugim tijelima Skupštine i zainteresovanim organima i drugim organizacijama i zajednicama, njegovog razmatranja u Zakonodavno-pravnoj komisiji, kao i razmatranja po pitanjima zaštite vitalnih nacionalnih interesa, shodno se primjenjuju odgovarajuće odredbe ovog poslovnika koje se odnose na nacrt zakona.

Član 125.

(1) Predsjedavajući Skupštine po prijemu dostavlja prijedlog zakona poslanicima i on se može pretresati na sjednici Skupštine po isteku roka od 7 dana od dana dostavljanja poslanicima.

Član 126.

(1) Prijedlog zakona prethodno razmatraju ovim Poslovníkom ovlaštena radna tijela Skupštine, kao i klubovi poslanika.

Član 127.

(1) Pretres prijedloga zakona na sjednici Skupštine je, po pravilu, jedinstven.

(2) Skupština može odlučiti da pretres prijedloga zakona obuhvata opći pretres i pretres u pojedinostima.

(3) U općem pretresu prijedloga raspravlja se o prijedlogu u načelu i da li je prijedlog izrađen u skladu sa zaključkom usvojenim prilikom pretresa nacrta zakona, a mogu da se iznose mišljenja, traže objašnjenja i pokreću druga pitanja u vezi sa rješenjem datim u prijedlogu.

(4) U toku pretresa o pojedinostima raspravlja se o pojedinim rješenjima prijedloga.

Član 128.

(1) Podnosilac prijedloga zakona i Vlada mogu do završetka pretresa predložiti Skupštini da se pretres prijedloga zakona odloži.

(2) O prijedlozima iz prethodnog stava i o drugim prijedlozima za odlaganje pretresa prijedloga zakona Skupština odlučuje odmah.

(3) Podnosilac prijedloga zakona može da do otvaranja pretresa povuče svoj prijedlog zakona.

f) Amandmani**Član 129.**

(1) Prijedlog za izmjenu i dopunu prijedloga zakona podnosi se u obliku amandmana.

(2) Pravo predlaganja amandmana ima svaki poslanik u Skupštini, svaki klub naroda, svaki klub poslanika, radna tijela Skupštine i Vlada.

Član 130.

(1) Amandman se podnosi pismeno, sa obrazloženjem.

(2) Ako amandman sadrži odredbu kojom se angažuju finansijska sredstva, podnosilac amandmana je dužan da ukaže na izvore ovih sredstava.

(3) Amandman se podnosi predsjedavajućem Skupštine u roku koji ne može biti kraći od tri dana od dana određenog za održavanje sjednice na kojoj će se pretresati prijedlog zakona.

(4) Rok iz prethodnog stava primjenjuje se i na amandmane koje podnose klubovi naroda i klubovi poslanika.

(5) Podnosilac prijedloga zakona može da podnosi amandmane do završetka pretresa prijedloga zakona.

(6) Vlada može da podnose amandmane i na prijedlog zakona koji ona nije podnijela.

Član 131.

(1) Na amandman predlagača zakona svaki poslanik može podnijeti amandman do zaključenja pretresa.

(2) Kada se amandmanom mijenjaju načela na kojim se zasniva zakon ili se angažuju značajnija materijalna sredstva, na prijedlog deset poslanika, Zakonodavno-pravne komisije, nadležnog ili drugog radnog tijela Skupštine, Skupština može odlučiti da se odloži rasprava radi zauzimanja stavova u klubovima poslanika.

Član 132.

(1) Ukoliko se amandmanom bitnije mijenja tekst prijedloga zakona o amandmanu se ne može odlučiti prije nego što se u njemu ne izjasne nadležna radna tijela Skupštine, Zakonodavno-pravna komisija i Vlada.

Član 133.

(1) Ako amandman na prijedlog zakona sadrži odredbe kojima se angažuju finansijska sredstva, predsjedavajući Skupštine dostavlja amandman i nadležnom kantonalnom organu u čiji djelokrug spadaju pitanja obezbjeđenja sredstava i raspolaganja sredstvima da razmotri uticaj odredbama amandmana na raspoloživa sredstva i na obezbjeđenje sredstava za financiranje predloženog rješenja i da o tome izvjesti Skupštinu.

Član 134.

(1) Povodom amandmana na prijedlog zakona podnesenog u toku pretresa, Skupština može odlučiti da se pretres prekine da bi se o amandmanu izjasnila Vlada, nadležno radno tijelo, klubovi naroda ili Zakonodavno-pravna komisija.

Član 135.

(1) Podnosilac prijedloga zakona ima pravo da se izjasni o amandmanu.

(2) Vlada Kantona ima pravo da se izjasne o amandmanu i kada nije podnijela prijedlog zakona.

(3) Amandman podnosioca prijedloga zakona, kao i amandman drugog ovlaštenog predlagača sa kojim se podnosilac prijedloga saglasio postaje sastavni dio prijedloga zakona.

(4) O amandmanu na prijedlog zakona sa kojim se nije saglasio predlagač, a podnosilac amandmana nije odustao od njega, Skupština glasa odvojeno.

g) Donošenje zakona po skraćenom postupku

Član 136.

(1) Kad je to programom rada Skupštine predviđeno ili kad nije u pitanju složen i obiman zakon, podnosilac prijedloga zakona može umjesto nacрта da podnese prijedlog zakona i da predloži da se prijedlog zakona pretresa po skraćenom postupku bez nacрта zakona.

(2) O prijedlogu za donošenje zakona po skraćenom postupku odlučuje Skupština kao o prethodnom pitanju na sjednici Skupštine tokom rasprave o dnevnom redu.

(3) Ako Skupština ne prihvati da pretresa prijedlog zakona po skraćenom postupku, sa prijedlogom zakona će se postupiti kao sa nacrtom i o tom nacrtu odmah se vrši rasprava.

h) Donošenje zakona po hitnom postupku

Član 137.

(1) Zakoni se, po pravilu, ne donose po hitnom postupku.

(2) Izuzetno, po hitnom postupku može da se donese samo zakon kojim se uređuju odnosi i pitanja za čije uređivanje postoji neodložna potreba i ako bi donošenje zakona u redovnom postupku moglo da izazove štetne posljedice za društvene interese u Kantonu.

Član 138.

(1) Prijedlog da se donese zakon po hitnom postupku, skupa sa prijedlogom tog zakona, može da podnese svaki poslanik, radno tijelo Skupštine ili Vlada, uz obrazloženje razloga zašto je neophodno da se zakon donese po hitnom postupku.

Član 139.

(1) O prijedlogu za donošenje zakona po hitnom postupku odlučuje Skupština kao o prethodnom pitanju na sjednici Skupštine u toku rasprave o dnevnom redu.

(2) O prijedlogu se vodi pretres, a Skupština može odlučiti da podnosilac prijedloga zakona ili njegov predstavnik na sjednici Skupštine usmeno obrazloži razloge zbog kojih je potrebno da se zakon donese po hitnom postupku.

(3) Ako prijedlog nije podnijela Vlada, Skupština će prije odlučivanja od nje zatražiti mišljenje o ovom prijedlogu.

(4) Ako Skupština usvoji prijedlog za donošenje zakona po hitnom postupku, prijedlog zakona se unosi u dnevni red i o njemu se odlučuje na istoj sjednici Skupštine.

(5) Ako Skupština ne prihvati razloge iz člana 137. stav (2) ovog Poslovnika za donošenje zakona po hitnom postupku o svom zaključku odmah obavještava podnosioca prijedloga zakona, te o njemu raspravlja kao o nacrtu.

Član 140.

(1) Predsjedavajući Skupštine, kad primi prijedlog da se zakon donese po hitnom postupku, može da zatraži od Zakonodavno-pravne komisije i odgovarajućeg radnog tijela da razmotre prijedlog zakona i podnesu Skupštini izvještaj.

(2) Skupština može, kad utvrdi potrebu donošenja zakona po hitnom postupku ili u toku pretresa, da zatraži od Zakonodavno-pravne komisije i odgovarajućeg radnog tijela da razmotre prijedloge i podnesu odmah izvještaj o prijedlogu zakona.

Član 141.

(1) Na prijedlog zakona koji se donosi po hitnom postupku, mogu da se podnose amandmani do zaključenja pretresa.

(2) Ako se amandmanom mijenjaju načela na kojima se zasniva prijedlog zakona, ili ako bi prihvatanje amandmana prouzrokovalo bitnu izmjenu teksta prijedloga zakona, ili ako se amandmanom angažuju finansijska sredstva, Skupština će odlučiti o amandmanu kad pribavi mišljenje Zakonodavno-pravne komisije i kad se o tom izjasni Vlada.

(3) Zakonodavno-pravna komisija i druga nadležna tijela dužni su da odmah razmotre dostavljene amandmane i da podnesu Skupštini izvještaj sa mišljenjem i prijedlozima.

i) Vršenje ispravki u zakonu, drugom propisu i općem aktu

Član 142.

(1) Prijedlog za ispravku štamparskih grešaka u objavljenom tekstu zakona, drugih propisa i općih akata Skupštine podnosi kantonalni organ uprave koji je nadležan za staranje o izvršavanju tih akata ili ovlašteni podnosilac prijedloga zakona, drugog propisa ili općeg akta.

Član 143.

(1) Ispravke štamparskih grešaka u objavljenom tekstu zakona, drugog propisa ili općeg akta Skupštine, poslije savjetovanja sa izvornikom

zakona, drugog propisa ili općeg akta Skupštine, daje sekretar Skupštine.

3. Osnovne odredbe o postupku za donošenje drugih akata Skupštine

a) Donošenje budžeta Kantona i usvajanje izvještaja o izvršenju budžeta

Član 144.

(1) Nacrt, odnosno Prijedlog kantonalnog budžeta, Zakona o izvršenju budžeta i izvještaj o izvršenju budžeta utvrđuje Vlada i dostavlja ih predsjedavajućem Skupštine, sa obrazloženjem i potrebnom dokumentacijom.

Član 145.

(1) U postupku za donošenje akta iz prethodnog stava shodno se primjenjuju odredbe Zakona o proračunima/budžetima Federacije Bosne i Hercegovine, Zakona o budžetu Unsko-sanskog kantona, kao i ovog Poslovnika, uključujući rokove propisane ovim zakonima.

b) Donošenje planskih dokumenata i prostornog plana Kantona

Član 146.

(1) Nacrt, odnosno prijedlog planskih dokumenata Kantona i prostornog plana Kantona utvrđuje Vlada i dostavlja ih sa obrazloženjem i potrebnom dokumentacijom, predsjedavajućem Skupštine, odnosno Kolegiju Skupštine.

(2) Rokovi za utvrđivanje i razmatranje nacrta, odnosno prijedloga planskih dokumenata Kantona utvrđuju se posebnom odlukom Skupštine, na prijedlog Vlade.

Član 147.

(1) U postupku za donošenje planskih dokumenata Kantona i prostornog plana Kantona shodno se primjenjuju odredbe ovog poslovnika o postupku za donošenje zakona, ako poslovníkom nije drugačije određeno.

c) Donošenje odluka, deklaracija, rezolucija i preporuka

Član 148.

(1) Donošenje odluka, deklaracija, rezolucija i preporuka vrši se po odredbama ovog poslovnika koje se odnose na postupak za donošenje zakona, s tim što se u postupku za donošenje ovih akata ne izrađuje nacrt akta, ukoliko Skupština drugačije ne odluči, a rok za dostavljanje prijedloga akta poslanicima ne može biti kraći od 7 dana od dana određenog za održavanje sjednice.

d) Davanje saglasnosti na statute i druga opća akta

Član 149.

(1) Statut i druga opća akta pravnih lica dostavljaju se Skupštini radi davanja saglasnosti kada je to zakonom ili drugim aktom propisano.

(2) Predsjedavajući Skupštine akta iz prethodnog stava dostavlja poslanicima i nadležnim radnim tijelima.

(3) Ako su na odredbe statuta ili drugih općih akata date primjedbe, iste se dostavljaju podnosiocu akta koji obavještava Skupštinu o izvršenom usaglašavanju sa Ustavom i zakonom.

(4) Odluku o davanju saglasnosti na akta iz stava (1) ovog člana donosi Skupština.

e) Davanje autentičnih tumačenja zakona

Član 150.

(1) Autentično tumačenje je opći akt kojim se utvrđuje istinitost, vjerodostojnost, izvornost i pravilan smisao nedovoljno jasne odredbe zakona.

(2) Autentično tumačenje se primjenjuje i važi od dana primjene odredbe zakona za koju se daje autentično tumačenje.

Član 151.

(1) Inicijativu za davanje autentičnog tumačenja zakona mogu podnijeti sva fizička i pravna lica.

(2) Prijedlog za davanje autentičnog tumačenja zakona može podnijeti svaki poslanik Skupštine, radno tijelo Skupštine, Vlada, općinska vijeća te općinski i kantonalni sudovi.

Član 152.

(1) Inicijativa, odnosno prijedlog za davanje autentičnog tumačenja zakona, podnosi se predsjedavajućem Skupštine i mora da sadrži naziv zakona i navođenja odredbe za koju se traži tumačenje sa obrazloženjem.

(2) Inicijativu za davanje autentičnog tumačenja zakona predsjedavajući Skupštine upućuje Zakonodavno-pravnoj komisiji i Vladi, a prijedlog im obavezno dostavlja ako oni nisu podnosioci prijedloga.

Član 153.

(1) Zakonodavno-pravna komisija, pošto pribavi potrebna mišljenja i dokumentaciju od radnih tijela, Vlade i drugih kantonalnih organa nadležnih za staranje o izvršavanju ili sprovođenju donesenog zakona, ocjenjuje da li je inicijativa odnosno prijedlog za davanje autentičnog tumačenja zakona osnovana.

(2) Ako utvrdi da je inicijativa osnovana, Zakonodavno-pravna komisija utvrdiće prijedlog

teksta autentičnog tumačenja, koji sa svojim izvještajem podnosi Skupštini.

(3) Ako Zakonodavno-pravna komisija ocijeni da prijedlog, odnosno inicijativa za davanje autentičnog tumačenja nisu osnovani, o tome će obavijestiti predsjedavajućeg Skupštine.

Član 154.

(1) Odluku o osnovanosti za davanje autentičnog tumačenja zakona donosi Skupština.

(2) Ukoliko odluči da je prijedlog osnovan, Skupština donosi autentično tumačenje zakona.

Član 155.

(1) U postupku za davanje autentičnog tumačenja zakona shodno se primjenjuju odredbe ovog Poslovnika o postupku za donošenje zakona.

Član 156.

(1) Autentično tumačenje zakona objavljuje se u "Službenom glasniku Unsko-sanskog kantona".

f) Prečišćeni tekst zakona i drugog akta

Član 157.

(1) Kada je zakonom ili drugim aktom određeno da Zakonodavno-pravna komisija utvrđuje prečišćeni tekst zakona ili drugog akta (u daljem tekstu: prečišćeni tekst akta), kantonalni organ odgovoran za provođenje tog akta dostavlja prijedlog prečišćenog teksta akta Zakonodavno-pravnoj komisiji, u roku kojeg ona odredi.

Član 158.

(1) Prečišćeni tekst akta sadrži samo integralni tekst akta čiji se prečišćeni tekst utvrđuje.

(2) U prečišćenom tekstu akta Zakonodavno-pravna komisija ne može utvrđivati nove norme.

Član 159.

(1) Zakonodavno-pravna komisija stara se o tome da prijedlog prečišćenog teksta akta bude pravno-tehnički valjano obrađen i zajedno sa podnosiocem prijedloga otklanja eventualne nedostatke u tekstu.

Član 160.

(1) Zakonodavno-pravna komisija na sjednici Komisije utvrđuje prečišćeni tekst akta.

(2) Postupak utvrđivanja akta iz prethodnog stava na sjednici Komisije, Zakonodavno-pravna komisija utvrđuje svojim poslovníkom ili drugim aktom Komisije.

Član 161.

(1) Prečišćeni tekst akta se primjenjuje od dana kada je objavljen u "Službenom glasniku Unsko-sanskog kantona", a važnost njegovih odredaba

utvrđena je u aktima koji su obuhvaćeni prečišćenim tekstom akta.

(2) Kada se, nakon objavljivanja prečišćenog teksta akta, predloži Skupštini izmjena ili dopuna akta, ove izmjene i dopune predlažu se na odnosne odredbe u prečišćenom tekstu akta sa navođenjem broja "Službenog glasnika Unsko-sanskog kantona" u kojem je objavljen prečišćeni tekst akta.

(3) Na isti način se postupa kada je utvrđen novi prečišćeni tekst akta, s tim što se naznačava da se radi o novom prečišćenom tekstu akta.

(4) U prvom novom prečišćenom tekstu ne naznačava se redni broj, a u svakom narednom prečišćenom tekstu akta naznačava se i odnosni redni broj tog prečišćenog teksta akta.

4. Postupak za promjenu Ustava Kantona

Član 162.

(1) Promjenu Ustava Kantona može inicirati svaki poslanik.

(2) Promjene Ustava Kantona vrše se putem amandmana.

Član 163.

(1) Amandman na Ustav Kantona mogu podnijeti klubovi poslanika, klubovi naroda, većina poslanika u Skupštini i Vlada.

(2) Amandman iz prethodnog stava podnosi se pismeno i sa obrazloženjem predsjedavajućem Skupštine, koji ga dostavlja na mišljenje poslanicima, Komisiji za ustavna pitanja i Vladi.

Član 164.

(1) Amandman na Ustav Kantona može se zaključkom staviti na javnu raspravu.

(2) O sprovođenju javne rasprave stara se Ustavna komisija, o čemu podnosi izvještaj Skupštini.

Član 165.

(1) Da bi Skupština razmatrala predložene amandmane mora proteći rok od najmanje 15 dana od dana kada su oni podnešeni.

Član 166.

(1) Predloženi amandman na Ustav Kantona usvaja se dvotrećinskom većinom glasova od ukupnog broja poslanika u Skupštini.

Član 167.

(1) Ukoliko Skupština Kantona odbije predloženi amandman, isti amandman ne može se predložiti prije isteka roka od šest mjeseci.

5. Djelovanje Skupštine u postupcima pred ustavnim sudovima

Član 168.

(1) Obavještenje koje Ustavni sud Bosne i Hercegovine ili Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine u skladu sa odredbama ustava i zakona dostavi Skupštini Kantona, a odnosi se na pokretanje postupka pred Ustavnim sudom, predsjedavajući Skupštine dostavlja Zakonodavno-pravnoj komisiji, nadležnoj za postupanje po aktima Ustavnog suda i sekretaru Skupštine.

(2) Sekretar Skupštine prikuplja potrebne podatke i akta o predmetu koji se vodi pred Ustavnim sudom.

(3) Zakonodavno-pravna komisija, na osnovu prikupljenih podataka i akata, utvrđuje odgovor Ustavnom sudu.

(4) Odgovor sa svim dokazima predsjedavajući Skupštine dostavlja Ustavnom sudu, u roku ostavljenom u pozivu Ustavnog suda.

Član 169.

(1) Predsjedavajući Skupštine ili od njega ovlaštena osoba zastupa Skupštinu u postupku pred Ustavnim sudom.

Član 170.

(1) Predsjedavajući Skupštine obavještava Skupštinu o odluci Ustavnog suda.

(2) Skupština postupa po odluci suda i o tome obavještava sud.

VII - IZBORI, IMENOVANJA, POTVRĐIVANJA, SMJENJIVANJA I RAZRJEŠENJA

1. Opće odredbe

Član 171.

(1) Izborom rukovodi predsjedavajući Skupštine.

(2) Kada se izbor vrši tajnim glasanjem, predsjedavajućem Skupštine pomažu njegovi zamjenici ili dva poslanika koja on odredi.

(3) Ako je predsjedavajući Skupštine kandidat za izbor, ili se radi o njegovom razrješenju, sjednicom za vrijeme njegovog izbora odnosno razrješenja rukovodi jedan od njegovih zamjenika.

Član 172.

(1) Odredbe ovog Poslovnika koje se odnose na postupak izbora i imenovanja, shodno se primjenjuju i na postupak potvrđivanja, odnosno razrješenja.

2. Podnošenje prijedloga

Član 173.

(1) Prijedloge kandidata za izbore i imenovanja koja vrši Skupština daju Komisija za izbor i imenovanje, kao i poslanici.

(2) Prijedlozi iz prethodnog stava dostavljaju se u pismenoj formi i sa obrazloženjem predsjedavajućem Skupštine najmanje 4 dana prije održavanja sjednice na kojoj će se vršiti izbor, odnosno imenovanje.

(3) Predsjedavajući je dužan dostaviti poslanicima obrazložene prijedloge najmanje 3 dana prije održavanja sjednice na kojoj će se vršiti izbor, odnosno imenovanje.

3. Odlučivanje o izboru i imenovanju

Član 174.

(1) O prijedlogu za izbor odnosno imenovanje glasa se za svakog kandidata posebno.

(2) Izuzetno od prethodnog stava za izbor članova radnih tijela Skupštine, glasanje se vrši na osnovu liste u cjelini, osim kada se izbor vrši radi izmjene ili dopune njihovog sastava.

Član 175.

(1) Glasanje o prijedlogu za izbor odnosno imenovanje u pravilu je javno.

(2) Skupština može da odluči da se izbor odnosno imenovanje vrši tajnim glasanjem, putem glasačkih listića.

Član 176.

(1) Glasački listići su iste veličine, oblika i boje, a na njima je otisnut pečat Skupštine.

(2) U glasački listić se unose imena svih kandidata redom kojim su predloženi, sa rednim brojem ispred njihovog imena.

(3) Kada se glasa za liste u cjelini, u glasački listić se unose sve kandidatske liste.

Član 177.

(1) Kada se glasa za kandidate pojedinačno, glasa se zaokruživanjem rednog broja ispred imena kandidata.

(2) Kada se glasa o kandidatskoj listi, glasa se "za listu" ili "protiv liste" u cjelini.

Član 178.

(1) Nakon što predsjedavajući objavi da je glasanje završeno, utvrđuju se i objavljuju rezultati glasanja.

(2) Glasački listić na kom se ne može utvrditi za kog je kandidata odnosno listu poslanik glasao, smatra se nevažećim.

Član 179.

(1) Izabrani su, odnosno imenovani oni kandidati koji su dobili većinu glasova ukupnog broja poslanika

(2) Glasanje će se u drugom krugu ponoviti za ona mjesta za koja predloženi kandidati nisu dobili potrebnu većinu.

(3) Ukoliko predloženi kandidati ni u drugom krugu glasanja ne dobiju potrebnu većinu, ponavlja se cijeli izborni postupak za izbor odnosno imenovanje na te položaje sa drugim kandidatima.

4. Postupak smjenjivanja i ostavke**Član 180.**

(1) Lice koga bira, imenuje ili potvrđuje Skupština, može biti smijenjeno ako ne vrši dužnost u skladu sa Ustavom, zakonom i u okviru datih ovlaštenja.

Član 181.

(1) Kada lice koga bira ili imenuje Skupština podnese ostavku, predsjednik o tome obavještava Komisiju za izbor i imenovanje, koja o tome izrađuje pisano mišljenje.

(2) Ostavka se zajedno sa mišljenjem dostavlja svim poslanicima.

(3) Nakon razmatranja ostavke, Skupština će odlučiti da li će je uvažiti ili ne.

(4) Ukoliko je uvaži, Skupština razrješava lice koje je izabrala odnosno imenovala.

(5) Ukoliko ocijeni da postoje razlozi za utvrđivanje odgovornosti, provede postupak za smjenjivanje lica koje je izabrala odnosno imenovala.

5. Izbor premijera Kantona**Član 182.**

(1) Kandidate za premijera Kantona predlaže ili klub poslanika one političke stranke koja ima najveći broj poslanika u Skupštini ili koja vjeruje da može obezbijediti skupštinsku većinu i ovaj prijedlog dostavlja predsjedavajućem Skupštine.

(2) Predsjedavajući Skupštine uz konsultacije sa svojim zamjenicima u roku od sedam dana od dana dobivanja prijedloga iz prethodnog stava imenuje kandidata za premijera Kantona.

Član 183.

(1) Kandidat za mjesto premijera Kantona dostavlja predsjedavajućem Skupštine prijedlog kandidata za ministre i to najmanje 10 dana prije početka sjednice Skupštine na kojoj će se vršiti izbor.

(2) Predsjedavajući Skupštine ovaj prijedlog odmah i bez odlaganja prosljeđuje Komisiji za izbor i imenovanje, koja na osnovu njega utvrđuje

Prijedlog odluke o potvrđivanju Vlade Unsko-sanskog kantona.

Član 184.

(1) Skupština odlučuje o Prijedlogu odluke o potvrđivanju Vlade Unsko-sanskog kantona u cjelini, javnim glasanjem.

(2) Predložena Vlada preuzima dužnost ako je za nju glasala većina svih poslanika u Skupštini.

(3) Ako Prijedlog odluke o potvrđivanju Vlade Unsko-sanskog kantona ne dobije potrebnu većinu, postupak se ponavlja.

VIII - ODNOSI SKUPŠTINE I VLADE KANTONA**1. Opće odredbe****Član 185.**

(1) Odnosi između Skupštine i Vlade Kantona (u daljem tekstu: Vlada) zasnivaju se na Ustavu Kantona, zakonu i ovom Poslovniku.

(2) Vlada odgovara Skupštini za predlaganje i provođenje politike koju je utvrdila Skupština i izvršavanje zakona, drugih propisa i općih akata za čije su izvršavanje odgovorni organi u Kantonu, te za usmjeravanje i usklađivanje rada kantonalnih ministarstava i drugih kantonalnih organa uprave.

(3) Skupština vrši nadzor nad radom Vlade, njenih ministarstava i drugih kantonalnih organa uprave.

Član 186.

(1) U ostvarivanju svojih Ustavom i zakonom utvrđenih prava i dužnosti Vlada:

- a) predlaže Skupštini donešenje zakona, drugih propisa i općih akata;
- b) daje mišljenje o nacrtima i prijedlozima prijedlozima zakona, drugih propisa i općih akata koje ona nije podnijela, te podnosi amandmane na prijedloge tih akata;
- c) može tražiti da se sazove sjednica Skupštine ili radnog tijela Skupštine radi pretresanja određenog pitanja o kome želi da iznese svoj stav i tražiti da Skupština, odnosno njeno radno tijelo, o tom pitanju zauzme stav;
- d) učestvuje u radu na sjednici Skupštine i može preko svog predstavnika izložiti stav o pitanjima koja su na dnevnom redu sjednice;
- e) može predložiti Skupštini da se odloži pretres nacrta, odnosno prijedloga zakona, drugog propisa ili općeg akta da bi zauzela svoj stav i izložila ga na sjednici ili da se, radi pretresa određenog pitanja, obrazuje zajednička komisija sastavljena od poslanika u Skupštini i članova Vlade Kantona.

Član 187.

(1) Premijer redovno prisustvuje sjednicama Skupštine.

(2) Obaveza je Skupštine da Vladu Kantona pravovremeno obavijesti o vremenu i mjestu održavanja sjednica Skupštine i njenih radnih tijela, dok Vlada redovno obavještava Skupštinu o svojim predstavnicima koji će prisustvovati sjednici.

(3) Vlada ima pravo i obavezu da, pored predsjednika Vlade, šalje i druge ovlaštene predstavnike na sjednice Skupštine i radnih tijela, kako bi pomogli pri razmatranju određenih pitanja.

(4) Ako Vlada ne uputi svog predstavnika na sjednicu Skupštine ili njenog radnog tijela, razmatrano pitanje će se skinuti sa dnevnog reda sjednice, a može se i postaviti pitanje odgovornosti Vlade, odnosno njenog resornog ministra.

Član 188.

(1) Skupština može u okviru svog djelokruga tražiti od Vlade:

- a) da pripremi nacrt, odnosno prijedlog zakona, drugog propisa ili općeg akta;
- b) da izloži svoje stavove o pojedinim pitanjima koja su na dnevnom redu sjednice Skupštine;
- c) da da mišljenje o nacrtu, odnosno prijedlogu zakona, drugog propisa ili općeg akta koji nije predložila Vlada, kao i o drugom prijedlogu, dokumentu ili materijalu koji se razmatra na sjednici Skupštine;
- d) da podnese izvještaj o određenom pitanju.

Član 189.

(1) Vlada je dužna da najmanje jednom godišnje podnese Skupštini godišnji izvještaj o svom radu, kao i o radu kantonalnih organa uprave.

(2) Skupština može, osim godišnjeg izvještaja, u svako doba od Vlade zatražiti podnošenje periodičnih ili djelomičnih izvještaja o njenom radu, kao i izvještaja o radu pojedinih ministarstava ili kantonalnih organa uprave.

(3) Vlada podnosi ostavku ako joj se u toku trajanja mandata izglasa nepovjerenje

(4) Izvještaje o radu Vlade Skupština pretresa na sjednici i o tome donosi zaključak.

(5) Neprihvatanje Izvještaja o radu Vlade povlači pokretanje procedure preispitivanja povjerenja Vladi.

2. Poslanička pitanja**Član 190.**

(1) Poslanici mogu postavljati poslanička pitanja premijeru, bilo kom njenom članu i svim organima i organizacijama koji su nosioci javno-pravnih ovlaštenja iz kantonalne nadležnosti.

(2) Poslanička pitanja se odnose na specifične informacije, činjenice, situacije ili saznanja iz djelokruga Vlade.

Član 191.

(1) Na svakoj redovnoj sjednici izdvojiće se 30 minuta za poslanička pitanja, na početku sjednice, kojem po mogućnosti prisustvuje premijer i članovi Vlade.

(2) Jedan poslanik na jednoj redovnoj sjednici može postaviti najviše dva poslanička pitanja.

(3) Poslaničko pitanje se podnosi u usmenoj formi.

(4) Odgovori na poslanička pitanja daju se u pismenom obliku u roku od 15 dana od dana podnošenja, ukoliko se nije dobio usmeni odgovor.

(5) Kada predsjedavajući Skupštine dobije odgovor na poslaničko pitanje, on kopiju odgovora dostavlja poslanicima za prvu narednu sjednicu Skupštine.

(6) Ukoliko poslanik nije zadovoljan odgovorom može usmeno u trajanju do tri minute, dati komentar i tražiti dodatno tumačenje.

3. Glasanje o povjerenju**Član 192.**

(1) Najmanje 1/3 poslanika u Skupštini mogu inicirati prijedlog za glasanje o povjerenju Vladi.

(2) Ovaj prijedlog dostavlja se predsjedavajućem Skupštine u pisanoj formi, potpisan od strane svih predlagača i sa detaljnim obrazloženjem.

(2) Odmah po prijemu, predsjedavajući Skupštine dostavlja prijedlog Vladi i svim poslanicima Skupštine.

Član 193.

(1) Prijedlog za glasanje o povjerenju Vladi stavlja se na dnevni red sjednice Skupštine u roku koji Skupština utvrdi zaključkom, a najkasnije u roku od 30 dana od dana dostavljanja prijedloga Vladi.

Član 194.

(1) Prije početka sjednice o izglasavanju nepovjerenja, Vlada može podnijeti Skupštini pisani izvještaj sa mišljenjima i stavovima u vezi prijedloga.

(2) Ovaj izvještaj mora se dostaviti Skupštini najkasnije 48 sati prije početka sjednice na kojoj će se glasati o povjerenju Vladi.

Član 195.

(1) Svaki od predlagača ima pravo na sjednici Skupštine obrazložiti prijedlog za glasanje o povjerenju Vladi.

(2) Premijer kantona ili od njega ovlaštenu predstavnik Vlade ima pravo odgovoriti i iznijeti vladina stajališta, nakon čega se otvara rasprava.

Član 196.

(1) Predsjedavajući Skupštine zaključuje raspravu kada ocijeni da je prijedlog dovoljno raspravljen i stavlja ga na glasanje.

(2) Odluka o izglasavanju nepovjerenja Vladi donosi se većinom glasova od ukupnog broja poslanika u Skupštini.

(3) Ako prijedlog za glasanje o povjerenju Vladi ne bude usvojen, može se glasati o drugim inicijativama u vezi sa raspravljanim materijom.

IX - ODNOS SKUPŠTINE PREMA POLITIČKIM STRANKAMA I UDRUŽENJIMA GRAĐANA

Član 197.

(1) U ostvarivanju svojih Ustavom utvrđenih prava, obaveza i odgovornosti, Skupština razvija odnose saradnje i međusobnog uvažavanja sa političkim strankama i udruženjima građana na području Kantona.

Član 198.

(1) Kad se u radu Skupštine raspravljaju pitanja koja su značajna za Kanton, Skupština će inicirati dogovor o tim pitanjima sa političkim strankama i udruženjima građana, a putem svojih radnih tijela, Kolegija ili poslaničkih klubova.

Član 199.

(1) U ostvarivanju konkretnih aktivnosti Skupština može da traži mišljenja i prijedloge od političkih stranaka i udruženja građana.

Član 200.

(1) Kada političke stranke, odnosno udruženja građana putem poslanika ili neposredno pokrenu inicijativu, podnesu prijedlog i mišljenja za rješavanje pojedinih pitanja iz nadležnosti Skupštine, Skupština je dužna da o tim inicijativama, prijedlozima i mišljenjima zauzme stav i da o svom stavu na odgovarajući način obavijesti političku stranku ili udruženje građana koji su pokrenuli inicijativu, odnosno dali prijedlog ili mišljenje.

X - SARADNJA SKUPŠTINE SA OPĆINSKIM VIJEĆIMA U KANTONU

Član 201.

(1) Skupština, u okviru svojih prava i dužnosti, razvija sve oblike saradnje i povezivanja sa općinskim vijećima.

Član 202.

(1) Radi razmjene mišljenja o pitanjima od zajedničkog interesa predsjedavajući Skupštine i predsjedavajući općinskih vijeća mogu organizovati sastanke i savjetovanja.

Član 203.

(1) Skupština može na svoje sjednice pozivati predstavnike općinskih vijeća, radi učestvovanja u razmatranju pitanja koje se odnose na stanje u pojedinim oblastima društvenog života ili drugih pitanja od interesa za građane i organizacije i zajednice iz oblasti koje su u djelokrugu Skupštine, kao i radi pribavljanja njihovih mišljenja i prijedloga o tim pitanjima.

XI - MEĐUNARODNA SARADNJA SKUPŠTINE

Član 204.

(1) Skupština uspostavlja saradnju sa adekvatnim nivoima vlasti drugih država i međunarodnim organizacijama, saglasno Ustavu Bosne i Hercegovine, Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine i Ustavu Kantona.

Član 205.

(1) Skupština odobrava potpisivanje međunarodnih sporazuma i drugih akata iz oblasti međunarodne saradnje uz saglasnost Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine.

Član 206.

(1) Zahtjev za odobrenje zaključenja međunarodnog sporazuma ili drugog akta iz oblasti međunarodne saradnje sa obrazloženjem podnosi premijer i dostavlja ga predsjedavajućem Skupštine skupa sa tekstom sporazuma.

(2) Predsjedavajući Skupštine zahtjev iz prethodnog stava dostavlja poslanicima i nadležnom radnom tijelu Skupštine koje je obavezno u roku od 7 dana dati mišljenje.

Član 207.

Nakon što Skupština odluči o odobrenju zaključenja međunarodnog sporazuma ili drugog akta iz oblasti međunarodne saradnje, premijer ga potpisuje pod uslovima utvrđenim Ustavom Kantona.

XII - UPOTREBA JEZIKA I PISMA

Član 208.

(1) Skupština se u svom radu koristi bosanskim jezikom, hrvatskim jezikom i srpskim jezikom.

(2) Službena pisma Skupštine su latinica i ćirilica.

XIII - SLUŽBA I SEKRETAR SKUPŠTINE**Član 209.**

(1) Skupština ima službu Skupštine (u daljem tekstu: Služba).

(2) Služba vrši stručne i druge poslove za potrebe Skupštine, radnih tijela Skupštine i poslanika.

Član 210.

(1) Organizacija i rad službe uređuje se posebnim propisom.

Član 211.

(1) Skupština ima sekretara.

(2) Sekretar rukovodi radom službe, stara se o osiguranju uslova za rad Skupštine, Kolegija i radnih tijela Skupštine i učestvuje u njihovom radu, stara se o realizaciji poslova i zadataka u vezi sa sjednicama, te obavlja druge poslove utvrđene ovim Poslovnikom, odnosno poslove koje mu povjeri Skupština.

XIV - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**Član 212.**

(1) Ovaj Poslovnik stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom glasniku Unsko-sanskog kantona"

Član 213.

(1) Danom stupanja na snagu ovog Poslovnika prestaje da važi Poslovnik Skupštine Unsko-sanskog kantona broj 01-1-15/97 od 13.03.1997.godine ("Službeni list Unsko-sanskog kantona broj 2/97 i "Sl.glasnik Unsko-sanskog kantona", broj 2/01 i 5/01).

Broj: 01-1-172/04
25. mart 2004. god.
Bihać

Predsjedavajuća Skupštine
Unsko-sanskog kantona
dr. **Jasminka Đurić**

S A D R Ź A J

495. Zakon o osnovnom i općem srednjem odgoju i obrazovanju	297	496. Poslovnik Skupštine Unsko-sanskog kantona	317
--	-----	---	-----

OBAVJEŠTENJE

Obavještavamo pravna i fizička lica, dosadašnje pretplatnike, kao i lica koja žele da se pretplate za "Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona" za 2004. godinu da godišnja pretplata iznosi 82,50 KM sa porezom, a pretplata se može izvršiti na račun broj 1650031000446067, u korist Budžeta USK-a, vrsta prihoda 722631, budžetska organizacija 2101001.